

**Strategia
Rozwiązywania Problemów
Społecznych
w Powiecie Wrzesińskim
na lata 2016 - 2020**

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Metodologia prac nad Strategią.....	4
II. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2016 – 2020 a inne strategiczne dokumenty.....	5
III. Charakterystyka Powiatu Wrzesińskiego.....	7
3.1. Położenie.....	7
3.2. Demografia.....	8
IV. System pomocy społecznej w Powiecie Wrzesińskim.....	11
V. Wsparcie rodziny i dziecka.....	14
5.1. Rodzinna piecza zastępcza.....	15
5.2. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	18
5.3. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej oraz placówek pomocy społecznej.....	19
VI. Wspomaganie osób z niepełnosprawnościami.....	24
6.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.....	24
6.2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.....	25
6.3. Środowiskowe domy samopomocy.....	30
6.3.1. Środowiskowy Dom Samopomocy „Na Skarpie” w Gozdowie.....	30
6.3.2. Środowiskowy Dom Samopomocy „Jutrzenka” w Pietrzykowie.....	31
6.4. Spółdzielnia Socjalna „UL”.....	33
6.5. Bezrobocie.....	33
6.6. Szkolnictwo.....	35
6.6.1. Zespół Szkół Specjalnych we Wrześni.....	35
6.6.2. Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy „Arka” we Wrześni.....	36
6.6.3. Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Magiczny Zakątek” we Wrześni.....	37
6.6.4. Działalność diagnostyczna Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.....	38
6.6.5. Nauczanie indywidualne w szkołach.....	42
6.7. Orzecznictwo.....	44
VII. Wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapobiegania uzależnieniom i profilaktyki zdrowia.....	48
7.1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	48
7.2. Zapobieganie uzależnieniom i profilaktyka zdrowia.....	53
7.2.1. Analiza sytuacji zdrowotnej mieszkańców Powiatu Wrzesińskiego.....	54
7.2.2. Problem uzależnień w Powiecie Wrzesińskim.....	55
7.2.3. Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży.....	57
7.2.4. Pomoc dla osób w wieku poprodukcyjnym.....	58
7.2.5. Zapewnienie świadczenia usług medycznych na terenie powiatu wrzesińskiego.....	59
VIII. Aktywność społeczna mieszkańców.....	64
IX. Planowane cele i zadania do realizacji na lata 2016 – 2020.....	67
X. Realizatorzy oraz ramy finansowe zadań określonych w Strategii.....	74
XI. Monitoring realizacji zadań Strategii.....	75
XII. Spis rysunków.....	76
XIII. Spis tabel.....	76
XIV. Spis wykresów.....	78

Wstęp

Obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu powiatowym wynika z art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W przepisie tym ustawodawca określił też, co dokument powinien w szczególności zawierać, a mianowicie: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji oraz ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań. Ponadto do obowiązku, o którym mowa odnosi się także art. 19 pkt 1 przytoczonej wyżej ustawy, zgodnie z którym opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy do zadań własnych powiatu i powinno odbywać się ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Opracowanie niniejszej Strategii podjęto na podstawie uchwały nr 118/2015 Zarządu Powiatu we Wrześni z dnia 2 czerwca 2015 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2016 – 2020 z uwagi na ważność obecnie obowiązującej Strategii do dnia 31 grudnia 2015 r.

Niniejszy dokument obejmuje obszary lokalnej polityki społecznej w wymiarze powiatowym takich jak: pomoc społeczna, piecza zastępcza, rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, organizacja rynku pracy, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz wybrane zagadnienia z ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i oświaty. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2016 – 2020, zwana dalej „Strategią”, w perspektywie najbliższych 5 lat będzie wyznaczała ramy i kierunki budowania polityki społecznej Powiatu Wrzesińskiego, w tym powinna taką rolę stanowić dla nowych, szczegółowych programów tworzonych i realizowanych w obszarach działalności powiatu, do których się odnosi. Strategia z całą pewnością powinna też ułatwić, a nawet być jednym z warunków wstępnych do pozyskiwania środków poza budżetem powiatu, w aktualnej perspektywie programowania unijnego lub w ramach celowych programów z budżetu państwa.

Szczególnie istotne jest ciągle aktualizowanie wiedzy na temat problemów społecznych powiatu oraz poszukiwanie jak najskuteczniejszych sposobów ich rozwiązywania.

Strategia jest dokumentem otwartym. Wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Ważne jest, aby zmiany wynikające z pojawiających się uwarunkowań były dokonywane w procesie zbliżonym do tego jaki towarzyszył tworzeniu Strategii, z szerokim udziałem mieszkańców.

I. Metodologia prac nad Strategią

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2016 - 2020 przebiegały w pięciu etapach.

Pierwszym z nich było diagnozowanie. W jego ramach określona została rzeczywista kondycja powiatu w wybranych obszarach problemowych. Analizie poddane zostały dane dotyczące infrastruktury społecznej, form i wysokości świadczeń, sytuacji na rynku pracy oraz głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Diagnoza umożliwiła nie tylko powiązanie proponowanych w Strategii działań z faktycznym zapotrzebowaniem wspólnoty lokalnej, ale również pozwoliła wyznaczyć główne obszary strategiczne. W części diagnostycznej poddano także analizie dokumenty strategiczne na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, które w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych w ramach istotnych obszarów polityki społecznej.

Drugim etapem było prognozowanie. Polegało ono na zdefiniowaniu misji, głównych obszarów działania oraz pożądanych zmian, do których powinny one doprowadzić. Na tym etapie określone więc zostały najważniejsze cele wynikające z diagnozy. Zidentyfikowano cztery główne obszary strategiczne: Wsparcie rodziny i dziecka; Wspomaganie osób z niepełnosprawnościami; Wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapobiegania uzależnieniom i profilaktyki zdrowia oraz Aktywność społeczna mieszkańców.

Etap trzeci wiązał się z programowaniem, a więc rozpisaniem Strategii na cele strategiczne, szczegółowe cele operacyjne oraz konkretne zadania, które należy podjąć, aby sprostać wyznaczonym wyzwaniom. Innymi słowy, szeroko ujęte mechanizmy działań zostały tutaj operacyjnie zawężone, w taki sposób, aby można już było delegować ich realizację.

Czwarty etap prac dotyczył procesu wdrażania Strategii. W jego ramach określono realizatorów oraz ramy finansowe umożliwiające wykonanie zaplanowanych zadań. Jednocześnie opracowano procedurę systematycznej oceny i analizy realizowanych zadań pozwalającą monitorować wytyczone cele w oparciu o system obiektywnych wskaźników.

II. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2016 – 2020 a inne strategiczne dokumenty

Strategia jest dokumentem, którego baza programowa powinna uwzględniać również inne strategiczne plany działań. W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramowe dokumenty na poziomie Unii Europejskiej, polityki krajowej i regionalnej, których zapisy, pomimo tego że nie znajdują bezpośredniego odniesienia w tworzonej Strategii, to w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych w ramach obszarów polityki społecznej. Jednocześnie opracowywana Strategia ma być w głównej mierze dokumentem odpowiadającym na realne potrzeby społeczności lokalnej, w związku z tym musi wpisywać się w założenia polityki tworzonej na poziomie powiatu.

W dalszej części przedstawione są zatem aktualne strategie warunkujące bazę programową Strategii.

1. „**Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**” - to długookresowy program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010 - 2020. Został zatwierdzony w 2010 roku, zastępując realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską.

Europejski program walki z ubóstwem to:

- zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialne,
- zagwarantowanie przestrzegania praw podstawowych osób ubogich i wykluczonych społecznie, zapewnienie im godnych warunków oraz umożliwienie im aktywnego udziału w życiu społeczeństwa,
- zmobilizowanie sił, aby wspomóc integrację takich osób ze społecznościami, w których żyją, a także ułatwić im zdobycie kwalifikacji i znalezienie pracy.

2. Działania zaplanowane w Strategii są zgodne ze **Strategią Rozwoju Kraju 2020**, którego celem jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności. Jej trzy główne obszary strategiczne to:

- sprawne i efektywne państwo,
- konkurencyjna gospodarka,
- spójność społeczna i gospodarcza.

Uwzględniono również ogólnopolskie programy wyznaczające zakres i perspektywę działań w sferze polityki społecznej, w szczególności:

- Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Program aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Narodowy program ochrony zdrowia psychicznego.

3. **Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku** – to ramowy dokument określający cele i priorytety polityki społecznej w regionie. Wskazuje na możliwe formy i zakres współpracy między lokalnymi podmiotami polityki społecznej. Realizacja w/w strategii sprzyjać ma zrównoważonemu rozwojowi osiąganemu

przez budowanie spójnych i funkcjonalnych społeczności, promocję zaradności obywateli, ustalenie hierarchii chronionych zasad i priorytetów, angażowanie podmiotów niepublicznych w tworzenie i realizację programów społecznych. Strategia ta zawiera 5 priorytetów strategicznych rozpisanych na cele operacyjne i zadania adresowane do dzieci i młodzieży, seniorów, osób z ograniczeniami sprawności, osób z wysokiego ryzyka socjalnego.

Priorytety strategiczne to:

- I. Wielkopolska równych szans i możliwości
- II. Zdrowi wielkopolanie
- III. Bezpieczna Wielkopolska
- IV. Wielkopolska obywatelska
- V. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą, konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Szczególnie istotny jest priorytet V, który zawiera pakiet programowy do wykorzystania w powiatach i gminach. Wybrane wytyczne pakietu zostaną uwzględnione w Strategii.

4. Strategia rozwoju powiatu wrzesińskiego na lata 2014 – 2020 - jest najważniejszym dokumentem planistycznym i strategicznym, na podstawie którego samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Jej celem jest stworzenie realnych podstaw planu rozwoju dla Powiatu Wrzesińskiego w okresie 2014–2020.

Strategia została opracowana w oparciu o perspektywę wizji Powiatu Wrzesińskiego w 2020 roku, podkreślając jego specyfikę i indywidualne rozwiązania, odpowiednie dla jego charakterystyki, wyzwań i potrzeb. Strategia wyznacza główne kierunki rozwoju powiatu, wytycza cele do osiągnięcia. Jest narzędziem do efektywnego zarządzania powiatem z perspektywy wielopoziomowego rozwoju.

Efektom wdrażania zadań zaplanowanych do realizacji w ramach strategii powinien być wzrost jakości życia mieszkańców.

Przy opracowywaniu Strategii wykorzystano istniejące lub będące na etapie opracowywania programy powiatowe dotyczące polityki społecznej:

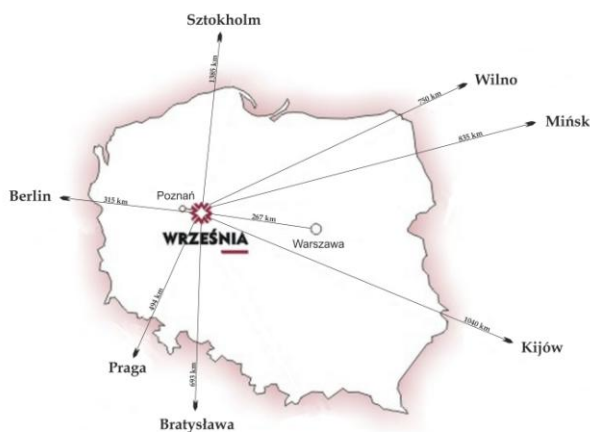
1. Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2014 – 2018.
2. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2014 – 2016.
3. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2013 – 2015.
4. Program zdrowotny powiatu wrzesińskiego na lata 2010 – 2015.
5. Program współpracy powiatu wrzesińskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 r.

III. Charakterystyka Powiatu Wrzeńskiego

3.1. Położenie

Powiat wrzeński położony jest w centralnej części województwa wielkopolskiego. Znajduje się w odległości ok. 50 km od Poznania, który stanowi stolicę województwa, a ponadto ważny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i administracyjny.

Rysunek 1. Położenie Powiatu Wrzeńskiego na tle Polski

Źródło: http://wrzesnia.powiat.pl/pub/uploaddocs/strategia_rozwoju_powiatu_wrzesinskiego_na_lata_2014-2020.pdf

Powiat wrzeński swoim zasięgiem obejmuje 5 gmin, w tym cztery gminy o charakterze miejsko - wiejskim (Miłosław, Nekla, Pyzdry i Września) oraz jedną gminę wiejską (Kołaczkowo).

Mapa 1. Podział terenu powiatu wrzeńskiego na gminy

Źródło: http://wrzesnia.powiat.pl/pub/uploaddocs/strategia_rozwoju_powiatu_wrzesinskiego_na_lata_2014-2020.pdf

Terytorium powiatu wrzesińskiego leży w pasie Wielkich Dolin, w zachodnio - środkowej części Pojezierza Wielkopolskiego.

Powiat Wrzesiński położony jest w strefie klimatycznej pn. *Kraina Wielkich Dolin*¹. Jest to klimat obszarów nizinnych występujących na Mazowszu oraz w Wielkopolsce. Powiat wrzesiński należy do dorzecza rzeki Odry, w regionie wodnym Warty².

Powiat Wrzesiński jest położony na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Atutem powiatu jest jego dobra dostępność komunikacyjna — zarówno drogowa, jak i kolejowa. Ponadto jest on usytuowany w odległości ok. 75 km z Wrześni od Portu Lotniczego Poznań - Ławica. Układ komunikacyjny stwarza dobre warunki do przewozu osobowego i towarowego. Bliskość autostrady A2 zwiększa potencjał obszaru dla tworzenia konkurencyjnej oferty inwestycyjnej oraz rozwoju wielu branż gospodarki.

3.2. Demografia

Teren powiatu wrzesińskiego zamieszkuje 76 481 osób, co stanowi 2,21% ludności województwa wielkopolskiego oraz 0,2% ludności Polski (stan na rok 2013).

Tabela 1. Liczba ludności Powiatu Wrzesińskiego na tle województwa wielkopolskiego i Polski [stan na rok 2013]

Wyszczególnienie	Liczba ludności	% udział ludności powiatu wrzesińskiego
powiat wrzesiński	76 481	—
województwo wielkopolskie	3 467 016	2,21%
Polska	38 495 659	0,2%

Źródło: http://wrzesnia.powiat.pl/pub/uploaddocs/strategia_rozwoju_powiatu_wrzesinskiego_na_lata_2014-2020.pdf

Najwięcej mieszkańców ma gmina Września, co stanowi 59,6% ludności powiatu wrzesińskiego. Najmniej osób mieszka w gminie Kołaczkowo, co wynosi 8% ogółu ludności powiatu.

Gęstość zaludnienia w powiecie wrzesińskim wynosi 109 os./km² (przy zestawieniu ze średnią gęstością zaludnienia w województwie wielkopolskim 116 os./km²). Największą gęstość zaludnienia w powiecie wrzesińskim ma gmina Września (205 os./km²), a najmniejszą gmina Pyzdry (52 os./km²). W poniższej tabeli został przedstawiony podział liczby ludności na poszczególne gminy należące do Powiatu Wrzesińskiego.

¹ Dane do rozdziału pn. *Środowisko naturalne* zostały opracowane na podstawie dokumentu pod redakcją Siudak R., Lemańska K., Lekowska K., *Program ochrony środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020*, Września 2013.

² Jw.

Tabela 2. Liczba ludności i gęstość zaludnienia według gmin powiatu wrzesińskiego [stan na rok 2013]

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	% ludności powiatu	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
gmina Kołaczkowo	6 102	8	53
gmina Miłosław	10 350	13,5	78
gmina Nekła	7 264	9,5	76
gmina Pyzdry	7 218	9,4	52
gmina Września	45 547	59,6	205
powiat wrzesiński	76 481	100	109

Źródło: http://wrzesnia.powiat.pl/pub/uploaddocs/strategia_rozwoju_powiatu_wrzesinskiego_na_lata_2014-2020.pdf

W latach 2009 – 2013 liczba ludności wzrosła na terenie powiatu wrzesińskiego. W wartości bezwzględnej przyrost mieszkańców powiatu wynosi 1384 osoby, co stanowi wzrost o 2,2 % ogólnej liczby ludności powiatu. Największą dynamiką zmian charakteryzuje się gmina Nekła (wzrost o 5,4%), z kolei najmniejszą gmina Kołaczkowo i gmina Miłosław (wzrost o 0,3%). Należy więc zauważyć, że na terenie powiatu wrzesińskiego nie wystąpił problem depopulacji. Wskaźnik feminizacji, czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn, w 2013 roku wyniósł 104.

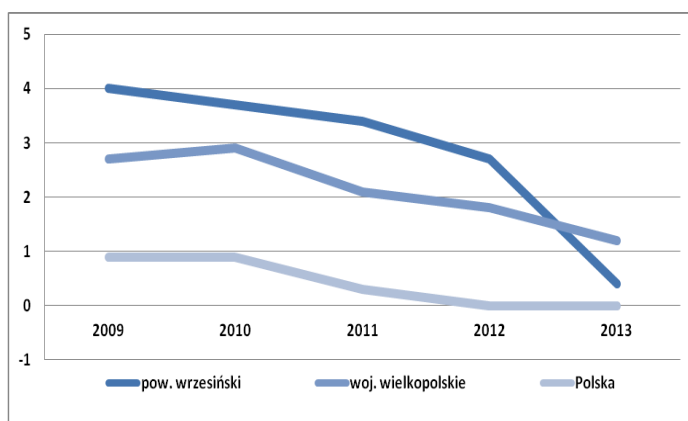
Tabela 3. Liczba ludności w podziale na płeć w Powiecie Wrzesińskim w latach 2009 -2013

Płeć	Lata					Przyrost procentowy ludności w latach 2009-2013 [%]
	2009	2010	2011	2012	2013	
Kobiety	38 356	38 860	38 974	39 062	39 052	1,82 %
Mężczyźni	36 500	37 189	37 354	37 391	37 429	2,55 %

Źródło: http://wrzesnia.powiat.pl/pub/uploaddocs/strategia_rozwoju_powiatu_wrzesinskiego_na_lata_2014-2020.pdf

Wg danych za rok 2013 współczynnik przyrostu naturalnego w powiecie wrzesińskim (0,4) jest niższy niż jego wartość dla województwa wielkopolskiego (1,2), ale wyższy niż dla Polski (-0,5).

Wykres 1. Przyrost naturalny w powiecie wrzesińskim w latach 2009 – 2013

Źródło: http://wrzesnia.powiat.pl/pub/uploaddocs/strategia_rozwoju_powiatu_wrzesinskiego_na_lata_2014-2020.pdf

IV. System pomocy społecznej w Powiecie Wrzesińskim

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom oraz ich rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać, przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Poprzez podejmowanie stosownych działań pomoc społeczna zmierza do poprawienia jakości życia osób z niej korzystających, do ich życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem społecznym. Pozwala na wyrównywanie szans społecznych i skierowana jest do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, narażonym tym samym na ubóstwo. Należą do nich: bezrobotni, bezdomni, rodziny wielodzietne, osoby niepełnosprawne.

Strukturę organizacyjną pomocy społecznej w Powiecie Wrzesińskim realizowaną przez jednostki samorządu terytorialnego tworzą:

- 1) na poziomie gminy – 5 ośrodków pomocy społecznej:
 - a) Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Fabryczna 14, 62 – 300 Września,
 - b) Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Plac Sikorskiego 19, 62 – 310 Pызdry,
 - c) Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Wrzesińska 19, 62 - 320 Miłosław,
 - d) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Pl. Reymonta 3, 62 - 306 Kołaczkowo,
 - e) Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Dworcowa 10, 62 - 330 Nekla.
- 2) na poziomie powiatu:
 - a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Wojska Polskiego 1, 62 - 300 Września,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy „Na Skarpie”
Gozdowo 59, 62 – 300 Września,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy „Jutrzenka”
Pietrzyków 49, 62 – 310 Pietrzyków,
 - b) Dom Pomocy Społecznej
ul. Szkolna 25, 62 – 300 Września,
 - c) Ośrodek Wspomagania Dziecka i Rodziny
Plac Reymonta 5, 62 – 306 Kołaczkowo,
 - d) Rodzinny Dom Dziecka
ul. Farna 71, 62 – 310 Pызdry.

Zadania jednostek powiatowych są opisane w Strategii.

Praca w ośrodkach pomocy społecznej ukierunkowana jest w szczególności na:

- 1) pomoc finansową,
- 2) pomoc rzeczową,

- 3) usługi niematerialne świadczone osobom starszym, niepełnosprawnym, którym przysługują usługi opiekuńcze w zakresie: pielęgnacji, załatwiania spraw w urzędach, robienia zakupów oraz usługi specjalistyczne w zależności od schorzenia,
- 4) pracę socjalną skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Przyczyny udzielania pomocy społecznej przez OPS-y przedstawia tabela nr 4.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną według przyczyn, o których mowa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej

Dysfunkcje*	2012						2013						2014					
	OPS Września	MGOPS Nekla	GOPS Kołaczkowo	OPS Miłosław	OPS Pyzdry	Razem	OPS Września	MGOPS Nekla	GOPS Kołaczkowo	OPS Miłosław	OPS Pyzdry	Razem	OPS Września	MGOPS Nekla	GOPS Kołaczkowo	OPS Miłosław	OPS Pyzdry	Razem
1.	438	71	11	276	236	1032	509	88	11	297	244	1149	435	80	22	264	223	1024
2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
3.	42	7	5	4	3	61	45	7	4	5	2	63	49	6	5	2	3	65
4.	669	56	22	162	138	1047	716	54	31	173	133	1107	684	66	35	148	129	1062
5.	680	41	26	128	178	1053	733	49	31	122	161	1096	676	71	41	115	162	1065
6.	29	5	0	10	1	45	39	4	1	5	0	49	45	5	2	6	2	60
7.	194	33	28	106	56	4174	216	34	29	100	56	435	191	33	37	96	56	413
8.	612	59	65	249	139	1124	662	76	74	229	146	1187	549	58	73	207	150	1037
9.	259	34	32	46	78	449	277	39	30	58	59	463	249	43	37	55	59	443
10.	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
11.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	30	2	3	12	0	47	28	2	1	5	0	36	22	0	2	4	0	28
13.	97	15	7	51	15	185	119	22	9	50	10	210	107	16	15	38	17	193
14.	21	1	1	0	2	25	22	0	3	0	2	27	18	1	0	0	2	21
15.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu wrzesińskiego

Dysfunkcje*:

1. ubóstwo,
2. sieroctwo,
3. bezdomność,
4. niepełnosprawność,
5. długotrwała lub ciężka choroba,
6. przemoc w rodzinie,
7. potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność,
8. bezrobocie,
9. bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,

10. brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze,
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizm lub narkomania,
14. zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa,
15. klęska żywiołowa lub ekologiczna,
16. ochrona ofiar handlu ludźmi.

Realizacją nałożonych na gminy zadań zajmują się pracownicy ośrodków pomocy społecznej – strukturę i kwalifikacje kadry przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Ilość kadry ośrodków pomocy społecznej

z podziałem na:	2012						2013						2014					
	OPS Września	MGOPS Nekla	GOPS Kołaczkowo	OPS Miłosław	OPS Pyzdry	Razem	OPS Września	MGOPS Nekla	GOPS Kołaczkowo	OPS Miłosław	OPS Pyzdry	Razem	OPS Września	MGOPS Nekla	GOPS Kołaczkowo	OPS Miłosław	OPS Pyzdry	Razem
ogółem pracownicy jednostki	81	10	9	18	16	134	86	10	10	18	15	139	89	8	10	18	15	140
z wykształceniem wyższym	34	7	5	6	4	56	37	7	7	6	4	61	40	7	7	7	4	65
z wykształceniem średnim	23	1	4	8	6	42	25	1	3	8	6	43	25	1	3	7	6	42
pracownicy socjalni	23	4	4	6	4	41	24	4	4	6	4	42	25	4	4	6	4	43
asystenci rodzin	12	1	0	0	0	13	5	1	1	0	1	8	5	1	1	0	1	8
opiekunki domowe	28	2	1	5	6	42	30	2	1	5	5	43	29	1	0	5	5	40

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu wrzesińskiego

V. Wsparcie rodziny i dziecka

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Zadania administracji publicznej w tym zakresie są realizowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa zawiera kompleksowe regulacje w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej.

Ustawa nałożyła nowe obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz podzieliła kompetencje. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zarządzeniem nr 40/2011 z dnia 27 października 2011 roku Starosta Wrzesiński na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni. W związku z tym większość zadań Powiatu z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowanych jest przez tę jednostkę. Zarządzeniem nr 5/2015 z dnia 22 kwietnia 2015 roku Dyrektor PCPR we Wrześni powołał Zespół ds. pieczy zastępczej. W skład zespołu wchodzi psycholog i pedagog wykonujący zadania organizatora pieczy zastępczej oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto Uchwałą NR 220/XXXV/2013 z dnia 28 listopada 2013r. Rada Powiatu we Wrześni przyjęła do realizacji Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2014 – 2016.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w sytuacji niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom. Jeżeli dobro dziecka przemawia za niezwłocznym zapewnieniem mu pieczy zastępczej, należy tę pomoc zapewnić. Formy pieczy zastępczej stanowią wsparcie dla rodzin biologicznych, które przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje do okresu ustąpienia przyczyn umieszczenia, na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości, a w określonych ustawowo przypadkach nie dłużej niż do ukończenia 25 lat.

Koszty utrzymania dziecka w pieczy zastępczej ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go w pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej począwszy od stycznia 2012 r. również gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w wysokości:

- 10% wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków w trzecim roku i następnych pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

5.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego forma pieczy zastępczej nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, możliwości zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, możliwości właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

Wyróżniamy następujące typy rodzinnej pieczy zastępczej:

- 1) rodziny spokrewnione (rodzinę tworzą dziadkowie i rodzeństwo dziecka),
- 2) rodziny niezawodowe (dalsza rodzina i osoby obce),
- 3) rodziny zawodowe (dalsza rodzina i osoby obce), w tym zawodowa specjalistyczna oraz zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. W rodzinach zawodowych umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci, w szczególnie uzasadnionych przypadkach oraz po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych dopuszczalna jest większa liczba dzieci. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi. W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania jego sytuacji, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny naturalnej, jego przysposobienia lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zawodowe otrzymują za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie.
- 4) rodzinny dom dziecka – rodzina, w której umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie. Ponadto, powiat pokrywa koszty związane z utrzymaniem domu.

Zgodnie z założeniami Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2014 – 2016 planowane jest sukcesywne zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych aż do 12 rodzin w 2016 roku. Na przestrzeni lat podejmowano działania mające na celu rozpowszechnienie problematyki rodzicielstwa zastępczego. Spodziewanym efektem miało być pozyskanie kandydatów do pełnienia tej funkcji. Nie odniosły one jednak oczekiwanych rezultatów. Od wielu lat istnieje potrzeba tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, w tym pogotowia rodzinnych, w których będą mogły wychowywać się dzieci w sprzyjających warunkach.

Rodziny zastępcze są wspierane w swoim funkcjonowaniu między innymi, poprzez działania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Odwiedziny koordynatorów mają na celu ustalenie sytuacji przyjętego dziecka, sposobu sprawowania opieki, dbania o zapewnienie dzieciom prawidłowych warunków rozwoju i wychowania, odpowiednich do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni sprawując nadzór nad prawidłowym procesem wychowawczym dzieci umieszczonych

w rodzinach zastępczych współpracuje z innymi jednostkami pomocy społecznej, sądami, placówkami oświatowymi i ośrodkiem adopcyjnym. Została utworzona grupa wsparcia, w ramach której rodzice mogą podzielić się bieżącymi problemami, otrzymać pomoc i wzmocnić kompetencje opiekuńczo - wychowawcze. Ponadto PCPR zapewnia możliwość skorzystania z pomocy psychologa oraz prawnika.

Liczbę rodzin oraz liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2012-2014 przedstawiają poniższe zestawienia.

Tabela 6. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wrzesińskiego w latach 2012 - 2014

Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza spokrewniona	44	46	37
Rodzina zastępcza niezawodowa	36	32	27
Rodzina zastępcza zawodowa	1	4	4
Rodzinny dom dziecka	0	0	1
Razem	81	82	69

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Tabela 7. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wrzesińskiego w latach 2012 - 2014

Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza spokrewniona	66	69	51
Rodzina zastępcza niezawodowa	49	42	36
Rodzina zastępcza zawodowa	3	11	14
Rodzinny dom dziecka	0	0	5
Razem	118	122	106

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Jak widać w powyższych tabelach zarówno liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, jak i niezawodowych oraz liczba umieszczonych w nich dzieci uległy zmniejszeniu. Wzrosła natomiast liczba rodzin zastępczych zawodowych. W latach 2013 – 2014 powstały 2 rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodzina zastępcza zawodowa oraz rodzinna forma pieczy zastępczej typu rodzinny dom dziecka.

Do zadań własnych powiatu należy finansowanie świadczeń pieniężnych dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

Rodzinnie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje na każde umieszczone dziecko świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania.

Rodziny zastępcze mogą wnioskować również o inne formy pomocy, których wypłata uzależniona jest od zaistniałych okoliczności oraz sytuacji finansowej powiatu. Do świadczeń tych należą:

- 1) dofinansowanie do wycieczki poza miejscem zamieszkania dziecka raz w roku,
- 2) świadczenie na pokrycie:

- a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
 b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo,
 3) środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji. Środki te starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej oraz jeżeli potrzeba przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
 4) rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Tabela 8. Wysokość świadczeń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka w latach 2012 - 2014

Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza spokrewniona	414 739,21	374 346,73	306 652,92
Rodzina zastępcza niezawodowa	482 082,63	460 953,54	388 184,95
Rodzina zastępcza zawodowa	35 103,22	63 998,25	121 444,82
Rodzinny dom dziecka	-	-	64 115,59
Razem	931 925,06	899 298,52	880 398,28

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Jak wynika z powyższej tabeli środki finansowe przeznaczone na rodzinną pieczę zastępczą uległy niewielkiemu zmniejszeniu mimo pojawieniu się nowych wydatków. Wynika to zapewne ze zmniejszenia liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych.

W latach 2012 - 2014 wpłynęły do powiatu środki finansowe z tytułu odpłatności gmin za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 9. Wysokość dochodów z tytułu odpłatności gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014
Kołaczkowo	202,40	352,98	4.862,57
Miłosław	-	-	
Nekla	-	-	2.653,60
Pyzdry	1.903,79	5.940,33	13.950,59
Września	10.041,31	37.567,89	85.857,47
Razem	12.147,50	43.861,20	107.324,23

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Wysokość odpłatności gmin z tytułu pobytu dzieci w pieczy zastępczej z roku na rok ulega zwiększeniu z dwóch powodów: przybywa dzieci, za które gmina zobowiązana jest ponosić odpłatność oraz odpłatność ulega zwiększeniu z każdym rokiem pobytu dziecka w pieczy zastępczej, aż do poziomu 50% poniesionych kosztów.

5.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Umieszczenie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej następuje zazwyczaj, gdy brakuje możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. Instytucjonalna piecza zastępcza może być sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

W Powiecie Wrzesińskim funkcjonuje placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjno - interwencyjnego prowadzona przez Powiat Wrzesiński z siedzibą w Kołaczkanie oraz Rodzinny Dom Dziecka w Pyzdrach. Celem placówek jest zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania oraz zaspakajanie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także zapewnienie kształcenia w ramach realizacji metody „indywidualnych planów pracy z dzieckiem i rodziną” polegającej na wykonaniu dogłębnej analizy sytuacji dziecka i jego rodziny, a następnie wykonaniu i realizacji indywidualnego planu pracy z dzieckiem i rodziną zmierzającego do osiągnięcia jednego z trzech następujących celów: reintegracji dziecka z rodziną, znalezienie dla dziecka trwałego miejsca w środowisku rodziny zastępczej lub adopcyjnej, usamodzielnienia. W placówce opiekuńczo – wychowawczej w Kołaczkanie przebywają głównie dzieci z Powiatu Wrzesińskiego. W przypadku posiadania wolnych miejsc i zaistnienia takiej potrzeby ze strony innych powiatów, do placówki kierowane są dzieci spoza Powiatu Wrzesińskiego. Wówczas powiat kierujący dziecko pokrywa koszty jego utrzymania w placówce. Według stanu na dzień 31.12.2014 r. z terenu innych powiatów w OWDiR w Kołaczkanie przebywało 4 dzieci a w RDD w Pyzdrach 2 dzieci.

Tabela 10. Liczba dzieci z terenu powiatu wrzesińskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2012 - 2014 (według stanu na 31 grudnia każdego roku)

Placówka	Liczba dzieci		
	2012	2013	2014
Ośrodek Wspomagania Dziecka i Rodziny w Kołaczkanie	26	23	19
Rodzinny Dom Dziecka w Pyzdrach	5	5	5
Placówki na terenie innych powiatów	0	1	1
Razem	31	29	25

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Jak wynika z powyższej tabeli liczba dzieci z terenu powiatu wrzesińskiego przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych znacznie się zmniejszyła, aż o 20%.

Istniejące placówki opiekuńczo - wychowawcze zabezpieczają potrzeby w zakresie zapewnienia dzieciom opieki w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Obowiązujące od 1 stycznia 2012 roku przepisy prawne ograniczają kierowanie do placówki dzieci poniżej 10 roku życia, których rotacja była najwyższa, gdyż szybko trafiały do rodzin zastępczych. W procesie dochodzenia do standardu wymaganego ustawowo od 2020 roku, gdzie maksymalnie będzie mogło przebywać w placówce 14 wychowanków, celowe jest przekształcenie Ośrodka w Kołczkowie w dwie placówki. Spowoduje to jednak umniejszenie liczby miejsc do 28.

Powiat Wrzesiński zobowiązanych jest do ponoszenia kosztów utrzymania dzieci pochodzących z jego terenu w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W latach 2012 – 2014 poniesiono na ten cel następujące wydatki:

- rok 2012 1.158.017,98 zł,
- rok 2013 1.292.772,13 zł,
- rok 2014 1.317.247,96 zł.

Wysokość środków finansowych, które wpłynęły do powiatu z tytułu odpłatności gmin za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela 11:

Tabela 11. Wysokość dochodów z tytułu odpłatności gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014
Kołczkowo	1 412,16	6 314,24	
Miłosław	3 047,91	10 671,61	5 865,18
Nekla		1 040,51	991,73
Pyzdry			
Września	6 454,34	19 742,51	49 770,05
Razem	10 914,41	37 768,87	56 626,96

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Wysokość odpłatności gmin z tytułu pobytu dzieci w pieczy zastępczej z roku na rok ulega zwiększeniu z dwóch powodów: przybywa dzieci, za które gmina zobowiązana jest ponosić odpłatność oraz odpłatność ulega zwiększeniu z każdym rokiem pobytu dziecka w pieczy zastępczej, aż do poziomu 50% poniesionych kosztów.

5.3. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej oraz placówek pomocy społecznej

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem powiatu realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni jest udzielanie

pomocy i organizowanie wsparcia osobom pełnoletnim, które opuściły pieczę zastępczą przez placówki pomocy społecznej.

Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Warunkiem do uzyskania pomocy jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji opracowanego wspólnie z opiekunem indywidualnego planu usamodzielnienia.

Osoba usamodzielniana może uzyskać pomoc:

- 1) pieniądze na usamodzielnienie,
- 2) pieniądze na kontynuowanie nauki,
- 3) rzeczową na zagospodarowanie,
- 4) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w uzyskaniu zatrudnienia.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Usamodzielniający się wychowankowie, którzy rozpoczęli proces usamodzielnienia przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, otrzymywali pomoc finansową na uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez pokrycie kosztów wynajmu pokoju, na czas kontynuowania nauki. Obecnie taka forma pomocy nie przysługuje. Wychowankowie nie są w stanie samodzielnie utrzymać wynajmowanego mieszkania. Dlatego olbrzymim wsparciem byłoby umożliwienie im pobytu w mieszkaniu chronionym, przynajmniej na czas nauki i uzyskania kwalifikacji zawodowych, pozwalających na podjęcie zatrudnienia i całkowitego usamodzielnienia się.

Usamodzielnianych wychowanków cechuje często bierność, niechęć do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niska motywacja do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego bardzo ważne jest motywowanie usamodzielnianych wychowanków do jak najdłuższego kontynuowania nauki (szkoły policealne, studia) i zdobywania dodatkowych kwalifikacji i kursów zawodowych, aby wychowankowie byli odpowiednio przygotowani (zawodowo) do samodzielnego życia.

W poniższych tabelach przedstawiono liczbę wychowanków pieczy zastępczej, którzy objęci byli różnymi formami pomocy oraz wysokość wydatków przeznaczonych na udzielone im świadczenia.

Tabela 12. Usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych w latach 2012 - 2014

L.p.	Wychowankowie z:	2012	2013	2014
1	Rodziny zastępcze	22	21	22
2	Placówki opiekuńczo-wychowawcze i systemu pomocy społecznej	7	12	13
Razem		29	33	35

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Ogólna liczba usamodzielnianych wychowanków w powiecie wrzesińskim, objętych różnymi formami pomocy, na przestrzeni lat 2012 - 2014 nieznacznie wzrasta, przy czym liczba wychowanków rodzin zastępczych utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast wzrasta liczba wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela 13. Rodzaje pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom i wysokość wydatków na poszczególne rodzaje pomocy w latach 2012 - 2014

	2012		2013		2014	
	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł
Pomoc dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze						
Kontynuowanie nauki	16	80.650,40	19	90.608,04	16	81.187,73
Usamodzielnienie	5	23.064,00	3	15.784,64	4	19.610,58
Zagospodarowanie	2	9.296,14	5	23.133,38	1	4.298,00
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	1	3.600,00	1	3.600,00	1	2.400,00
Razem	X	116.610,54	X	133.126,06	X	107.496,31
Pomoc dla pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze						
Kontynuowanie nauki	5	20.900,40	7	23.691,41	9	37.389,32
Usamodzielnienie	2	9.888,00	8	42.801,00	2	13.200,00
Zagospodarowanie	1	4.919,24	1	4.880,87	2	9.471,07
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	1	3.600,00	1	900,00	X	X
Razem	X	39.307,64	X	72.273,28	X	60.060,39

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

W analizowanych latach 2012 - 2014 najwyższe wydatki na pomoc dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej zostały poniesione w 2013 roku. W przypadku wychowanków rodzin zastępczych wynikało to z największej liczby osób pobierających pomoc na kontynuowanie nauki oraz na zagospodarowanie. Natomiast w przypadku wychowanków placówek spowodowane to było dużą ilością osób - 8, które pobrały jednorazową pomoc na usamodzielnienie. W roku poprzedzającym oraz następnym tą formę pomocy otrzymały tylko po 2 osoby.

Analiza SWOT w zakresie wsparcia rodziny i dziecka

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. promowanie rodzicielstwa zastępczego,2. wykwalifikowana kadra pomocy społecznej,3. wzrost zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach umowy o pracę do 3,5 etatu,4. specjalistyczne poradnictwo rodzinne,5. działalność grup wsparcia,6. wspieranie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i koordynatora funkcjonujących rodzin zastępczych,7. zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych a w szczególność powstanie 2 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,8. program szkoleń i kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze,9. systematyczne szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych,10. systematyczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej,11. wystarczająca do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych,12. zaangażowanie pracowników,13. dobra współpraca z instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pieczy zastępczej,14. bardzo dobry stan infrastruktury oświatowej,15. niezwłoczne i adekwatne reagowanie w sytuacjach kryzysowych,16. podejmowanie inicjatyw w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz podnoszenia standardu opieki wychowania w pieczy zastępczej.	1. ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy medycznej,2. brak mieszkań chronionych,3. niewystarczająca ilość miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej,4. brak terapii we wczesnych fazach uzależnień dzieci i młodzieży (brak specjalistów),5. niewystarczające środki finansowe na świadczenia fakultatywne dla rodzinnej pieczy zastępczej,6. brak środków finansowych na przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej w Kołaczkanie do obowiązującego standardu.

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego, 2. rozwój rodzicielstwa zastępczego, 3. wykorzystywanie środków europejskich na rozwój usług społecznych, 4. wzrost świadomości społecznej, 5. poszerzenie współpracy instytucjonalnej na rzecz wspierania prawidłowego funkcjonowania rodzin i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym oraz zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, 6. zatrudnienie asystentów rodziny, 7. zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego, 8. tworzenie i realizacja programów aktywizujących społeczność lokalną, 9. dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się (Internet), 10. systematyczne szkolenie, doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, 11. działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej, 12. rozwój wolontariatu w pieczy zastępczej, 13. korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne powiatu, 14. dynamiczny rozwój gospodarczy powiatu.	1. dziedziczenie ubóstwa i bezradności, 2. zmniejszający się przyrost naturalny, 3. zbyt mała ilość kandydatów na rodziców zastępczych i rodzin zastępczych w stosunku do potrzeb, 4. łatwa dostępność środków psychoaktywnych, 5. nowe uzależnienia – komputer, telefon, 6. niska świadomość społeczna dot. uzależnień behawioralnych, 7. euro sieroctwo, 8. występowanie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności Społecznej, 9. niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców oraz mała motywacja do jego podnoszenia, 10. występowanie przemocy domowej i rówieśniczej, 11. duża rotacja osób pracujących z rodzinami, a przez to mniej efektywne oddziaływanie.

VI. Wspomaganie osób z niepełnosprawnościami

Niewątpliwie jednym z kluczowych problemów społecznych jest niepełnosprawność i długotrwała choroba lub ciężka choroba, która utrudnia, a czasem uniemożliwia sprawne funkcjonowanie w środowisku. Osoby niepełnosprawne są szczególnie zagrożone zjawiskiem wykluczenia społecznego, dlatego problemy środowiska osób niepełnosprawnych powinny znaleźć szczególną uwagę przy opracowywaniu planów i programów rozwoju powiatu wrzesińskiego. Osoby niepełnosprawne według ustawy o pomocy społecznej to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Długotrwała choroba czyli choroba przewlekła jak nazwa wskazuje nie jest stanem przejściowym, lecz wiąże się z dolegliwościami, które nie mijają, ale utrzymują się przez długie lata, a często w miarę upływu czasu także nasilają. Wpływa to na funkcjonowanie człowieka niemal w każdej sferze życia, ponieważ dotychczasowe życie zostaje podporządkowane chorobie. Negatywne skutki długotrwałej choroby powodują obniżenie sprawności fizycznej, pogorszenie samopoczucia, ograniczenia w podejmowaniu jakiegokolwiek pracy, głównie zawodowej, jak również ograniczenia w kontaktach społecznych. Taki stan organizmu, utrzymujący się przez dłuższy czas wywołuje niepewność, bezsilność, frustrację i wiele innych negatywnych emocji, skutkiem czego są nierzadko zaburzenia w sferze psychicznej, prowadzące niekiedy do depresji. Osoby niepełnosprawne dzielą się na 2 grupy: osoby niepełnosprawne prawnie czyli te, które posiadają potwierdzoną orzeczeniem niepełnosprawność, wydane przez odpowiedni organ do tego uprawniony i osoby niepełnosprawne biologicznie, które subiektywnie odczuwają ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych właściwych do swojego wieku.

Niepełnosprawność ogranicza lub uniemożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Dlatego ważnym staje się rozwój rehabilitacji. Rehabilitacja jest kompleksowym, zespołowym postępowaniem w odniesieniu do osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie, które ma na celu przywrócenie tym osobom pełnej lub maksymalnej do osiągnięcia sprawności fizycznej lub psychicznej zdolności do pracy i zarobkowania oraz możliwie czynnego udziału w życiu społecznym.

6.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Jednostką organizacyjną samorządu powiatowego wykonującą zadania pomocy społecznej powiatu jest PCPR. Do jego zadań należy diagnozowanie, przeciwdziałanie problemom społecznym oraz bezpośrednia pomoc i wsparcie osób niepełnosprawnych. Zakres działania Powiatowego Centrum został określony w ustawie o pomocy społecznej, a także w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. PCPR realizuje ponadto powierzone przez PFRON zadania mające na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w różnych formach aktywizacji społecznej, zawodowej i zdrowotnej. W strukturach PCPR funkcjonuje Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności, realizujący zadania rządowe z zakresu orzecznictwa dla mieszkańców powiatu wrzesińskiego. PCPR koordynuje i wspiera funkcjonowanie

organizacji pozarządowych działających na rzecz niepełnosprawnych w zakresie szeroko rozumianej rehabilitacji. Realizując zadania, PCPR współdziała z Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz innymi instytucjami - podmiotami wspierającymi niepełnosprawnych czy działającymi na ich rzecz.

6.2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Rodzaje zadań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych:

Rehabilitacja społeczna:

- likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym,
- działalność warsztatów terapii zajęciowej,
- turnusy rehabilitacyjne osób dorosłych i dzieci,
- sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych zrzeszonych w organizacjach pozarządowych.

Rehabilitacja zawodowa:

- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- udzielanie osobom niepełnosprawnym dotacji na podjęcie działalności gospodarczej,
- dokonywanie zwrotu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy (finansowanie staży),
- zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

W roku 2013 i 2014 Powiat Wrzesiński uczestniczył w realizacji **programu celowego „Aktywny Samorząd”**.

Tabela 14. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2012 – 2014

Gmina	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie					
	2012		2013		2014	
	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci
Kołaczkowo	10	3	4	1	5	2
Miłosław	8	3	6	2	9	2
Nekla	5	3	7	1	8	2
Pyzdry	17	2	5	-	7	3
Września	93	23	48	12	55	5
Razem	133	34	70	16	84	14

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

W roku 2012 z dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się skorzystało **167** osób (złożono 223 wnioski), w roku 2013 **86** osób (złożono 252 wnioski) natomiast w roku 2014 **98** osób (złożono 241 wniosków).

Tabela 15. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym w latach 2012 - 2014

Gmina	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie					
	2012		2013		2014	
	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci
Kołaczkowo	14	3	7	3	21	5
Miłosław	30	7	19	1	32	4
Nekla	15	2	10	3	21	4
Pyzdry	14	1	11	3	17	1
Września	184	22	154	22	260	27
Razem	257	35	201	32	351	41

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

W roku 2012 z dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego skorzystały **292** osoby (złożono 292 wnioski), w roku 2013 **233** osoby (złożono 292 wnioski), natomiast w roku 2014 **392** osoby (złożono 412 wniosków).

Instytucje finansowane przez PFRON

Na terenie powiatu wrzesińskiego działają trzy warsztaty terapii zajęciowej. Uczęszcza do nich **110** niepełnosprawnych uczestników.

Warsztat Terapii Zajęciowej we Wrześni

Powstał w 1997 r. jako pierwszy w naszym powiecie. Placówka jest jednostką organizacyjną gminy Września, dziennym ośrodkiem dla pięćdziesięciu osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym i umiarkowanym z terenu gmin Września i Nekla. Zajęcia odbywają się w 10 pracowniach: gospodarstwa domowego, komputerowo-medialnej, stolarskiej, ogrodniczej, sztuki użytkowej, plastyczno-fotograficznej, intrologatorskiej, muzycznej, krawieckiej oraz mydła i świec. Dzięki terapii uczestnicy rozwijają swoje pasje, utrwalały nabyte i zdobywają nowe umiejętności. Uczestnicząc w licznych wycieczkach, imprezach kulturalnych i sportowych, integrują się ze społeczeństwem. Szereg działań jest skierowanych na aktywizację zawodową, czego efektem jest zdobycie przez 14 uczestników zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Warsztat:

- jest organizatorem Festiwalu Piosenki Turystycznej,
- bierze udział w zawodach sportowych i konkursach plastycznych,
- organizuje zbiórki publiczne na rzecz schroniska dla zwierząt,
- uczestniczy w projektach aktywizujących osoby z niepełnosprawnością.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Rudzie Komorskiej

Jednostką prowadzącą Warsztat Terapii Zajęciowej w Rudzie Komorskiej jest organizacja pozarządowa - Stowarzyszenie Oświaty Społecznej w Pyzdrach. Warsztat

powstał w 2001 r. W placówce swoje miejsce znalazło 30 osób niepełnosprawnych z gmin Pызdry i Kołaczkowo. Zajęcia są organizowane według predyspozycji uczestników, pomyślności danego instruktora, w zależności od charakteru pracowni. Uczestnicy są przydzieleni do 6 pracowni: multimedialnej, gospodarstwa domowego, krawiecko - tkackiej, artystycznej, stolarsko - ślusarskiej oraz ogrodniczej. Korzystają także z sali rehabilitacyjnej, w której odbywają się indywidualne ćwiczenia bierne, wspomagane, rozciągające, gimnastyka ruchowa oraz masaż klasyczny. Do ich dyspozycji jest również znajdująca się w ogrodzie ścieżka zdrowia oraz boiska treningowe do piłki nożnej i koszykówki. Znaczącym dla kondycji podopiecznych, a także szansą na poznanie świata i ludzi jest organizowany wyjazd na turnus rehabilitacyjny i wycieczki. Od 2002 r. Warsztat przygotowuje coroczny Halowy Turniej Piłki Nożnej, w którym biorą udział uczestnicy z sąsiednich placówek. Chlubą placówki jest organizowane przez nią integracyjne spotkanie osób niepełnosprawnych „Razem Łatwiej”, na którym spotykają się zaprzyjaźnione ośrodki. W pracowniach wykonywane są: nadruki na kubkach, wizytówki, foldery, dyplomy, kartki świąteczne i okolicznościowe, plecione ozdoby, maskotki, wycinane i wyszywane aplikacje, tkane gobeliny. Uczestnicy malują na szkłe, ozdabiają porcelanowe butelki, figury, lepią z plasteliny i modeliny. Z kwiatów i zbóż robione są kompozycje okolicznościowe, stroiki, wieńce dożynkowe.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Czeszewie

Jest najmłodszym z warsztatów w powiecie wrzesińskim, powstał w grudniu 2003 r. Znalazło w nim miejsce 30 osób niepełnosprawnych, głównie z terenu gminy Miłosław. Terapeuci zajęciowi w pracowniach: gospodarstwa domowego, artystycznej, sztuki użytkowej, komputerowej, ogrodniczej oraz stolarskiej uczą podopiecznych wykonywania prac i odpowiedzialności za podjęte działania. Prowadzone zajęcia wpływają pozytywnie na rozwój osobowości, samopoczucie, wzmacniają poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości, uczą wykonywania pracy zespołowej. Proces rehabilitacji wspomaga fizjoterapeuta, pod kierunkiem którego uczestnicy dbają o swoją sprawność fizyczną, korekcję oraz kompensację niepełnosprawności ruchowej. Ważnym elementem działalności warsztatu jest integracja. Corocznie warsztat organizuje kilka cyklicznych spotkań: festyn z przedszkolakami, tematyczny bal karnawałowy i Święto Latawca w plenerze. Duże znaczenie ma poznawanie świata i ludzi poprzez uczestnictwo w wycieczkach, zawodach, piknikach, spektaklach filmowych i teatralnych.

Tabela 16. Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2012 - 2014

	Września			Czeszewo			Ruda Komorska		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Ilość uczestników	50	50	50	30	30	30	30	30	30
Ilość dowożonych uczestników	32	31	32	27	29	29	24	25	27
Ilość oczekujących na przyjęcie	8	10	9	-	1	1	1	2	1
Ilość etatów	15	14,5	14,5	9,25	9	9	8,75	8,75	8,75

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Tabela 17. Turnusy rehabilitacyjne osób dorosłych i dzieci w latach 2012 - 2014

Gmina	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie											
	Dorośli			Opiekunowie dorosłych			Dzieci			Opiekunowie dzieci		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Kołaczkowo	6	4	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1
Miłosław	3	4	5	2	3	3	-	2	1	-	2	1
Nekla	1	3	3	1	2	3	-	1	1	-	1	1
Pyzdry	9	3	2	2	3	2	-	-	-	-	-	-
Września	70	37	37	29	20	23	13	18	17	13	18	17
Razem	89	51	48	35	29	31	14	22	20	14	22	20

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

W roku 2012 dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych otrzymały **103** osoby (złożono 252 wnioski), w roku 2013 **73** osoby (złożono 221 wniosków), natomiast w roku 2014 **66** osób (złożono 252 wnioski).

Tabela 18. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych zrzeszonych w organizacjach pozarządowych w latach 2012 - 2014

L.p.	Organizacje pozarządowe	2012	2013	2014
1	Polski Związek Emerytów i Rencistów Września	26139,52	22000,00	19200,00
2	Uczniowski Klub Sportowy "DIABŁY"	6000,00	0	7984,00
3	Polski Czerwony Krzyż Września	2500,00	2411,00	2300,00
4	Wrześnińskie Stowarzyszenie Osób Niesłyszących i Niedosłyszących "JEDNOŚĆ"	7400,00	7099,95	7000,13
5	Stowarzyszenie Wrzeński Klub AMAZONKI	7998,55	7599,17	7497,60
6	Polski Związek Emerytów i Rencistów Miłosław	6000,00	3000,00	3200,00
7	Koło Emerytów i Rencistów NSZZ Solidarność TONSIL S.A.	9000,00	8600,00	8500,00
8	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Narządu Ruchu Ziemi Wrzeńskiej "RADOŚĆ"	1029,89	1000,00	900,00
9	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Pyzdry	2000,00	1800,00	1700,00
10	Wrzeński Uniwersytet Trzeciego Wieku Września	9000,00	7000,00	0
11	Fundacja Dzieci Wrzeńskich	4500,00	3800,00	3700,00
12	Miłosławskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym i Niepełnosprawnym	5000,00	7100,00	4500,00
13	Polski Związek Emerytów i Rencistów Kołaczkowo	3000,00	3000,00	2800,00
14	Wielkopolski Związek Inwalidów Narządu Ruchu Koło Września	7500,00	7100,00	7000,00
15	Stowarzyszenie Oświaty Społecznej Ruda Komorska	3500,00	3100,00	3000,00
16	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „RAZEM”	5493,30	4886,82	4698,64

17	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Koło Września	6000,00	5599,60	5500,00
18	Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła we Wrześni	1499,97	1199,47	1100,00
19	Stowarzyszenie Strzelecko - Rekreacyjne „Ogończyk”	0	1000,00	900,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Tabela 19. Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2012 - 2014

Gmina	Ilość stanowisk pracy		
	2012	2013	2014
Kołaczkowo	1	0	0
Września	5	4	2
Razem	6	4	2

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Ilość wniosków w 2012 roku: 6 (dwóch pracodawców zrezygnowało z utworzenia stanowisk pracy w czasie negocjacji – wysokość zaproponowanego zwrotu kosztów nie spełniała ich oczekiwań).

Ilość wniosków w 2013 roku: 3 pracodawców złożyło wnioski na zorganizowanie czterech miejsc pracy.

Ilość wniosków w 2014 roku: 8.

Tabela 20. Udzielanie osobom niepełnosprawnym dotacji na podjęcie działalności gospodarczej w latach 2012 - 2014

Gmina	Ilość dotacji na podjęcie działalności gospodarczej		
	2012	2013	2014
Kołaczkowo	1	-	-
Września	1	1	-
Razem	2	1	-

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Ilość złożonych wniosków 2012 roku: 2.

Ilość złożonych wniosków 2013 roku: 1.

Tabela 21. Dokonywanie zwrotu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy (finansowanie staży) w latach 2012 - 2014

Gmina	Ilość osób korzystających ze staży		
	2012	2013	2014
Kołaczkowo	1	1	1
Nekla	1	1	-
Pyzdry	1	-	-
Września	7	7	7
Razem	10	9	8

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Ilość wniosków złożonych w 2012 roku: 10 (9 pracodawców).
 Ilość wniosków złożonych w 2013 roku: 10 (9 pracodawców).
 Ilość wniosków złożonych w 2014 roku: 8.

Tabela 22. Zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych poszukujących pracy w latach 2012 - 2014

Gmina	Ilość osób korzystających ze szkoleń			Nazwa szkolenia		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Nekla	1	0	0	Podstawowa obsługa specjalistycznego sprzętu i oprogramowania komputerowego dla osoby niepełnosprawnej wzrokowo	0	0
Września	1	0	0	Kierowca wózków jezdniowych z wymianą butli gazowych	0	0
Razem	2	0	0	-	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Ilość wniosków w 2012 roku: 2.
 Ilość wniosków w 2013 roku: 0.
 Ilość wniosków w 2014 roku: 0.

6.3. Środowiskowe domy samopomocy

6.3.1. Środowiskowy Dom Samopomocy „Na Skarpie” w Gozdowie

Funkcjonuje od 2006 roku. Pod fachowym okiem terapeutów zajęciowych prowadzone są zajęcia w 6 pracowniach: gospodarstwa domowego, plastyczno - introligatorskiej, stolarsko ogrodniczej, krawieckiej, rękodziela artystycznego oraz komputerowej. Z oferty placówki korzysta 37 uczestników, z gmin: Września, Nekla, Kołaczkowo i Miłosław. Ponadto uczestniczą w zajęciach na specjalnych warunkach tzw. klubowicze, oczekujący na swoje miejsce w placówce. Dom prowadzi pomoc w zakresie usamodzielniania uczestników w celu jak najdłuższego pozostawania w dotychczasowym środowisku.

W ramach realizacji pracy socjalnej prowadzona jest współpraca z rodzicami i opiekunami uczestników, w celu bieżącej analizy ich sytuacji rodzinnej, mieszkaniowej, zdrowotnej oraz reagowania na każdą istotną zmianę sytuacji życiowej. Dom ma swoje bardzo ważne wydarzenie sportowe. Corocznie od 2007 r. odbywa się „Spartakiada Osób Niepełnosprawnych” organizowana przy współudziale Fundacji Dzieci Wrzesińskich oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W imprezie biorą udział podopieczni zaprzyjaźnionych środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej oraz domów pomocy społecznej – łącznie ponad 200 zawodników. Celem Spartakiady jest wzbudzanie u osób niepełnosprawnych chęci i gotowości pokonywania barier. Daje to niepełnosprawnym poczucie smaku zwycięstwa; dla wielu z nich już sam start jest ogromnym sukcesem.

Tabela 23. Klasyfikacja uczestników ŚDS Gozdowo w latach 2012 - 2014

Uczestnicy ŚDS Gozdowo		2012	2013	2014
Liczba uczestników z podziałem na płeć	Kobiety	16	15	14
	Mężczyźni	23	24	26
	Razem:	39	39	40
Rodzaj niepełnosprawności	Choroba psychiczna	5	5	5
	Upośledzenie umysłowe, w tym:	34	34	36
	głębokie	0	0	2
	znaczne	8	7	6
	umiarkowane	17	17	17
	lekkie + inne zaburzenia	9	10	11
Gminy	Września	28	28	29
	Nekla	6	6	7
	Kołaczkowo	4	4	4
	Miłosław	1	0	0
Liczna osób dowożonych	39	39	40	
Liczba osób oczekujących na przyjęcie	10	7	9	
Uwagi:		35 osób w pełnym wymiarze godzin, 4 osoby na 50% świadczonych usług	35 osób w pełnym wymiarze godzin, 4 osoby na 50% świadczonych usług	34 osoby w pełnym wymiarze godzin, 6 osób na 50% świadczonych usług

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

6.3.2. Środowiskowy Dom Samopomocy „Jutrzenka” w Pietrzykowie

Swoją działalność rozpoczął w 2005 r. W zajęciach organizowanych przez placówkę uczestniczy 35 osób z dwóch gmin: Pyzdry i Kołaczkowo. Zajęcia z uczestnikami realizuje zespół w składzie: 4 terapeutów zajęciowych, pracownik socjalny, rehabilitant, pedagog, psycholog i psychiatra. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pietrzykowie zapewnia

wszystkim uczestnikom pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych. Działalność ośrodka polega na prowadzeniu zajęć terapeutycznych w pięciu pracowniach, do których uczestnicy przydzieleni zostali zgodnie z zainteresowaniami. Są to pracownie: gospodarstwa domowego, stolarska, ogrodnicza, artystyczna oraz komputerowa. Poza tym w placówce codziennie prowadzone są zajęcia świetlicowe podczas, których realizowany jest głównie trening umiejętności spędzania wolnego czasu, który pozwala na rozwijanie zainteresowań literaturą, muzyką, a także audycjami telewizyjnymi. W ramach tych zajęć uczestnicy biorą udział w seansach filmowych, w pogadankach i dyskusjach na wcześniej zaplanowane tematy. Poza tym korzystają z gier planszowych, gier zespołowych takich jak: gra w boccie, piłkarzyki oraz dart elektroniczny, rozwiązują krzyżówki oraz rebusy. Prowadzone zajęcia owocują nawiązaniem pozytywnych relacji pomiędzy uczestnikami, a także uczą „zdrowej rywalizacji”. Ponadto w ŚDS prowadzone są zajęcia rehabilitacyjne, w tym rehabilitacja indywidualna oraz grupowa prowadzona według ustalonego planu i potrzeb uczestników, gry i zabawy ruchowe, treningi do zawodów sportowych, a także gimnastyka ogólna - rozwojowa na świeżym powietrzu.

W ciągu całego roku uczestnicy biorą udział w wyjazdach na imprezy organizowane przez inne zaprzyjaźnione placówki, w apelach z okazji Świąt Państwowych i okolicznościowych organizowanych przez Niepubliczną Szkołę Podstawową w Pietrzykowie, poza tym w zawodach sportowych, rajdach rowerowych, pieszych wycieczkach, grzybobraniach, wspólnych grillach, ogniskach i piknikach.

Tabela 24. Klasyfikacja uczestników ŚDS Pietrzyków w latach 2012 - 2014

Uczestnicy ŚDS Pietrzyków		2012	2013	2014
Liczba uczestników z podziałem na płeć	Kobiety	24	15	13
	Mężczyźni	11	20	22
	Razem:	35	35	35
Rodzaj niepełnosprawności	Choroba psychiczna	4	6	10
	Upośledzenie umysłowe, w tym:	31	29	25
	głębokie	2	1	1
	znaczne	5	3	3
	umiarkowane	8	7	7
	lekkie + inne zaburzenia	16	18	14
Gminy	Pyzdry	20	23	18
	Kołaczkowo	11	12	16
	Lądek	3	0	1

	Zagórow	1	0	0
Liczba osób dowożonych		35	35	35
Liczba osób oczekujących na przyjęcie		2	2	3
Uwagi:		35 osób w pełnym wymiarze godzin		

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

6.4. Spółdzielnia Socjalna „UL”

Spółdzielnia Socjalna „UL” to przedsiębiorstwo zatrudniające osoby niepełnosprawne, a także zagrożone wykluczeniem społecznym. Powstała w 2007 r. z inicjatywy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni. Spółdzielnia to podmiot, którego forma prawna pozwala łączyć cechy przedsiębiorstwa, spółdzielni i organizacji pozarządowej. Członkami spółdzielni, a jednocześnie zatrudnionymi pracownikami mogą być osoby niepełnosprawne, bezrobotne, osoby po leczeniu odwykowym, po resocjalizacji. To, co wyróżnia jej ofertę, to przede wszystkim konkurencyjne ceny i elastyczność podejmowanych działań. Oferta spółdzielni jest kształtowana w odpowiedzi na bieżące zapotrzebowanie na lokalnym rynku usług. Spółdzielnia specjalizuje się w profesjonalnym praniu dywanów, wykładzin, tapicerki tapicerki meblowej i samochodowej. Ponadto „UL” wykonuje prace porządkowe na zewnątrz i wewnątrz budynków, w tym regularne lub okazjonalne sprzątanie mieszkań. Spółdzielnia posiada również specjalistów i profesjonalny sprzęt do pielęgnacji terenów zielonych i wykonywania prac sezonowych. „UL” jest jedyną na wrzesińskim rynku firmą świadcząca usługi pielęgnacji nagrobków i miejsc pamięci. Pracownicy spółdzielni, wykorzystując doświadczenie własnego procesu aktywizacji zawodowej, dzielą się swoją wiedzą i umiejętnościami praktycznymi z kolejnymi osobami bezrobotnymi, prowadząc Klub Integracji Społecznej.

6.5. Bezrobocie

Działania PUP na rzecz osób niepełnosprawnych w 2014 r.

Problem ze znalezieniem pracy dotyczy również bezrobotnych niepełnosprawnych. Sytuacja osób niepełnosprawnych nawet jeżeli posiadają kwalifikacje i odpowiednie wykształcenie, jest często trudniejsza niż osób pełnosprawnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku w ewidencji PUP we Wrześni figurowało 335 bezrobotnych niepełnosprawnych. Stanowili oni 8,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

W ciągu dwunastu miesięcy 2014 roku liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmniejszyła się o 48 osób. W grupie tej nadal największy był udział osób z lekkim stopniem niepełnosprawności – 70%. Pod względem poziomu wykształcenia (podobnie jak w przypadku pozostałych bezrobotnych) największy był udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym – 71%. Natomiast liczba niepełnosprawnych poszukujących pracy zmniejszyła się z 44 do 31 osób.

Tabela 25. Liczba niepełnosprawnych w latach 2012 - 2014

	31.12.2012						31.12.2013						31.12.2014					
	OGÓLEM		Bezrobotni niepełnosprawni		Poszukujący pracy niepełnosprawni		OGÓLEM		Bezrobotni niepełnosprawni		Poszukujący pracy niepełnosprawni		OGÓLEM		Bezrobotni niepełnosprawni		Poszukujący pracy niepełnosprawni	
		%		%		%		%		%		%		%		%		%
Ogółem	365	100	333	100	32	100	427	100	383	100	44	100	366	100	335	100	31	100
Struktura wg stopnia niepełnosprawności																		
Znaczny	14	4	6	2	8	25	21	5	12	3	9	20	17	5	9	3	8	26
Umiarkowany	68	19	55	16	13	41	98	23	77	20	21	48	109	30	92	27	17	55
Lekki	283	77	272	82	11	34	308	72	294	77	14	32	240	65	234	70	6	19
Struktura wg wykształcenia																		
Wyższe	16	4	12	4	4	13	28	7	21	6	7	16	30	8	24	7	6	20
Policealne i śr. Zawodowe	55	15	51	15	4	13	80	19	74	19	6	14	58	16	53	16	5	16
Średnie ogólnokoszt.	17	5	14	4	3	9	22	5	15	4	7	16	25	7	20	6	5	16
Zasadnicze zawodowe	128	35	117	35	11	34	147	34	135	35	12	27	130	35	120	36	10	32
Gim. lub niższe	149	41	139	42	10	31	150	35	138	36	12	27	123	34	118	35	5	16

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PUP Września

W 2014 r. aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto **96 bezrobotnych niepełnosprawnych** (w tym 45 kobiet). Były to:

- prace interwencyjne: 1 osoba,
- prace społecznie użyteczne: 14 osób,
- roboty publiczne: 15 osób,
- staże: 41 osób,
- szkolenia: 17 osób,
- dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej: 4 osoby,
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy: 4 osoby.

Dla osób niepełnosprawnych prowadzone były również usługi świadczone przez doradców zawodowych. Istotnym elementem poradnictwa dla klientów niepełnosprawnych było upowszechnienie informacji o zakresie działania i usługach świadczonych przez instytucje rynku pracy na ich rzecz. Większość wizyt kończyła się udzielaniem indywidualnych porad zawodowych. Z usług poradnictwa zawodowego w 2014r. skorzystały 154 osoby niepełnosprawne (w tym 81 kobiet).

Ponadto w dniu 26 września 2014 r. na terenie Urzędu odbyło się spotkanie z przedstawicielami Wielkopolskiego Związku Inwalidów Narządu Ruchu z Poznania realizującego szkolenia dla osób niepełnosprawnych. Poinformowano 58 osób, z czego 10 rozpoczęło szkolenia. Należy również dodać, że aktywizacją osób niepełnosprawnych ze środków PFRON na terenie powiatu zajmuje się PCPR.

Tabela 26. Osoby włączone i wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych. Podjęcie pracy, aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu w latach 2012 - 2014

	2012	2013	2014
Osoby włączone do ewidencji	440	512	497
Osoby wyłączone z ewidencji	390	458	545
Podjęcia pracy ogółem	172	192	228
Prace Interwencyjne	2	1	1
Roboty Publiczne	3	7	15
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	7	6	4
Szkolenia	17	20	17
Staże	37	32	41
Prace Społecznie Użyteczne	9	13	14

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PUP Września

6.6. Szkolnictwo

6.6.1. Zespół Szkół Specjalnych we Wrześni

Zespół Szkół im. Janusza Korczaka we Wrześni to placówka szkolnictwa specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

Zespół tworzą następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 4 - dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim oraz umiarkowanym lub znacznym oraz zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim,
- Gimnazjum Specjalne Nr 3 - dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim oraz umiarkowanym lub znacznym,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 3 (wielozawodowa) - dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim,
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy - dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 kształci wyłącznie uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim we wszystkich zawodach zgodnych z rozporządzeniem MEN. Zajęcia edukacyjne z przedmiotów ogólnokształcących odbywają się na terenie szkoły. Kształcenie w zakresie przedmiotów zawodowych odbywa się w Ośrodkach Doskonalenia Zawodowego w formie kursów i konsultacji. Praktyczną naukę zawodu uczniowie pobierają w przedsiębiorstwach, instytucjach samorządowych, zakładach rzemieślniczych oraz indywidualnych gospodarstwach rolnych. Zasadnicza Szkoła Zawodowa kończy się egzaminem potwierdzającym zdobycie kwalifikacji zawodowych.

Dzieci z dysfunkcją ruchową bądź specyficznymi potrzebami edukacyjnymi mają możliwość korzystania z nauczania indywidualnego. Szkoła organizuje również indywidualne zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu głębokim. Wszyscy uczniowie uczęszczający do szkoły objęci są zajęciami rewalidacyjnymi: korygującymi wady mowy, korekcyjno - kompensacyjnymi, korekcyjnymi

wad postawy, usprawniającymi techniki szkolne oraz rozwijającymi umiejętności społeczne w tym alternatywne formy komunikacji. Warunkiem przyjęcia uczniów do Zespołu Szkół jest posiadanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Celem placówki jest nie tylko edukacja i rewalidacja uczniów, ale także rozbudzanie zainteresowań, poszerzanie horyzontów, wprowadzanie w świat kultury i sztuki, kierowanie samorozwojem, wspieranie uczniów w zyskiwaniu pewności siebie i kształtowaniu poczucia własnej wartości. W szkole aktywnie działa wiele kół zainteresowań. Uczniowie redagują i wydają szkolne czasopisma.

Prowadzona jest bogata działalność turystyczno - edukacyjna (wycieczki, rajdy, „zielona szkoła”) i rehabilitacja (basen i hipoterapia). W szkole realizowanych jest wiele innowacyjnych projektów edukacyjnych, a także projektów współfinansowanych przez Unię Europejską. Młodzież uczestniczy w akcjach społecznych (kwesty, zbiórki żywności, krwiodawstwo). Szkoła kładzie duży nacisk na edukację zdrowotną. Placówka, mimo trudnych warunków lokalowych i niepełnego przystosowania budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, posiada nowoczesne zaplecze. Na szczególną uwagę zasługują: sala doświadczania świata, sala rehabilitacyjna ze sprzętem do integracji sensorycznej, pracownia komputerowa, centrum multimedialne, sale lekcyjne wyposażone w projekторы multimedialne, tablica interaktywna, laptopy ze specjalistycznym oprogramowaniem. Posiadanie przez szkołę autobusu daje możliwość realizacji wielu wyjazdów edukacyjnych, wycieczek, „zielonych szkół”.

Tabela 27. Dane o uczniach - podział ze względu na stopień niepełnosprawności

Rodzaj szkoły	Stopień niepełnosprawności				Indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze	
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim		Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym		Niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim	
	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy
Szkoła podstawowa	7	25	7	15	3	9
	Razem:				Razem:	
	32		22		12	
Gimnazjum	12	22	8	14		
	Razem:					
	34		22			
Zasadnicza szkoła zawodowa	15	20	-	-		
	Razem:					
	35		-			

Źródło: Opracowanie na podstawie danych ZSS we Wrześni

6.6.2. Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy „Arka” we Wrześni

W 2013 roku we Wrześni przy ul. Owocowej 2 otwarto Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy „Arka”. Ośrodek Arka realizuje obowiązek szkolny dla dzieci i młodzieży z umiarkowaną, znaczną i głęboką niepełnosprawnością

intelektualną. We wrześniu naukę w trzech grupach rozpoczęło 12 dzieci, które są przywożone i odwożone busem. W ośrodku uczą się niepełnosprawni intelektualnie, choć nie jest to szkoła specjalna. Placówka ma inną specyfikę, mimo że działa na podobnej płaszczyźnie. Oprócz edukacji ośrodek prowadzi terapię ręki, wzroku, sensoryczną, hipoterapię, rehabilitację oraz zajęcia na basenie. W ośrodku działa gabinet logopedyczny i psychologiczny. Do dyspozycji podopiecznych są 4 sale dydaktyczne, sala rehabilitacyjna, do terapii wzroku, kuchnia, a także winda. Głównym celem ośrodka jest uzyskanie przez wychowanków autonomii, rozumianej jako niezależność, samodzielność i zaradność życiową na miarę indywidualnych potrzeb i możliwości rozwojowych.

Cele Ośrodka realizowane są poprzez następujące zadania:

- realizację obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki,
- opiekę dostosowaną do potrzeb wynikających z wielorakiej niepełnosprawności wychowanków oraz z programu wielodyscyplinarnych oddziaływań obejmującą w szczególności pomoc przy: przemieszczaniu się, czynnościach fizjologicznych, utrzymaniu higieny, spożywaniu pokarmów, ubieraniu i rozbieraniu się i ochronę przed niebezpieczeństwem,
- rehabilitację społeczno - zawodową, leczniczą w ramach świadczeń specjalistycznych (terapię logopedyczną, terapię psychologiczną, stymulację rozwoju psychoruchowego, intelektualnego oraz społecznego).

Cele ośrodka są realizowane poprzez kształcenie specjalne i zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze.

W stosunku do wychowanka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowywany i realizowany jest wielodyscyplinarny, indywidualny program edukacyjny (IPET) zgodny z rozpoznanymi potrzebami wychowanka, zaleceniami specjalistów oraz podstawą programową kształcenia ogólnego dla osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, orzeczeniem poradni psychologiczno - pedagogicznej.

Ośrodek funkcjonuje nie mniej niż 7 godzin dziennie we wszystkie dni robocze.

Minimalna tygodniowa liczba godzin zajęć związanych z zadaniami rewalidacyjno – edukacyjno - wychowawczymi realizowana w ośrodku dla każdego wychowanka nie może być mniejsza niż określona w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej. W ośrodku zatrudnieni są pracownicy posiadający odpowiednie kwalifikacje do wykonywania pracy (fizjoterapeuci, psycholog, logopeda, pedagodzy, opiekunowie, pielęgniarki, oligofrenopedagodzy, osoby wspomagające, a w razie potrzeby pracownicy innych specjalności).

6.6.3. Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Magiczny Zakątek” we Wrześni

Z początkiem września 2013 roku zainauguowało swoją działalność Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Magiczny Zakątek”. Obecnie funkcjonują dwie grupy integracyjne. Docelowo z placówki będzie korzystało 42 dzieci. W przedszkolu są dwie duże sale do zajęć dydaktycznych dla grup integracyjnych oraz mniejsze, m.in. do terapii sensorycznej i zajęć wg metody Montessori. Przedszkole wyposażone jest w kolorowe łazienki dostosowane

dla potrzeb niepełnosprawnych dzieci. Przy „Magicznym Zakątku” będzie działał pierwszy w Wielkopolsce Klub Rodzica Help Fundacji „Jaś i Małgosia” zrzeszający rodziców dzieci z autyzmem i innego typu zaburzeniami. Klub jest terenowym oddziałem ogólnopolskiej Fundacji J i M, która została stworzona przez rodziców. Klub będzie zapraszał specjalistów, którzy będą szkolić zarówno rodziców i pracowników oświaty, jak postępować z dziećmi cierpiącymi na różnego typu zaburzenia. Dla każdego dziecka będzie opracowany indywidualny program nauczania, dostosowany do jego możliwości. W „Magicznym Zakątku” z każdym przedszkolakiem ma pracować grupa specjalistów – od oligofrenopedagoga, psychologa, terapeuty, rehabilitanta, logopedy, po pielęgniarkę. Ideą jest przygotowanie dzieci do podjęcia nauki w szkole i samodzielności odpowiednio do stopnia niepełnosprawności, tak, by w przyszłości mogły poradzić sobie w życiu.

6.6.4. Działalność diagnostyczna Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna we Wrześni realizuje zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Ponadto udziela pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom, uczniom, ich rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania poradni, nieodpłatnie, na wniosek zainteresowanych. Poradnia wydaje opinie na pisemny wniosek rodziców/prawnych opiekunów dziecka lub na wniosek pełnoletniej osoby, której dotyczy opinia. Dzieci i młodzież oraz ich rodzice mogą uzyskać w poradni informację o wynikach diagnozy przeprowadzonej w poradni.

Działalność Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w ujęciu statystycznym można przedstawić w następujących grupach tematycznych:

Tabela 28. Rodzaje diagnoz zrealizowanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną we Wrześni w latach 2012 - 2014

Rodzaje diagnoz	Dzieci w wieku do 3-roku życia	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie szkoły podstawowej	Uczniowie gimnazjum	Uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej	Młodzież nieucząca się i niepracująca	Razem
psychologiczne	28	106	511	99	32	0	776
pedagogiczne	11	139	589	108	43	0	890
logopedyczne	16	77	45	3	3	0	144
2013/2014	55	322	1145	210	78	0	1810
2012/2013	37	264	1200	206	57	0	1764
2011/2012	20	187	1604	262	23	0	2096

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PPP we Wrześni

Formy pomocy udzielane nauczycielom, wychowawcom i rodzicom.

Tabela 29. Formy pracy z nauczycielami i rodzicami w latach 2012 - 2014

Formy pracy	Pedagodzy i psychologzy szkolni	Nauczyciele i wychowawcy klas	Rodzice	Wychowawcy placówek	Inni	Razem
Warsztaty	0	149	0	0	0	149
terapię rodzin	x	x	0	x	0	0
udział w radach pedagogicznych	x	2	x	0	x	2
prelekcje, wykłady	0	0	4	0	0	4
inne formy pracy	35	82	26	3	95	241
2013/2014	35	233	30	3	95	396
2012/2013	21	252	86	0	58	417
2011/2012	47	170	207	0	120	544

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PPP we Wrześni

Pomoc bezpośrednia udzielona dzieciom i młodzieży

Tabela 30. Formy pracy z dziećmi w latach 2012 - 2014

Formy pomocy bezpośredniej	Dzieci w wieku do 3-roku życia	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie szkoły podstawowej	Uczniowie gimnazjum	Uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej	Młodzież nieucząca się i niepracująca	Razem
zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	x	0	6	0	0	0	6
terapia logopedyczna	6	38	55	2	4	0	105
psychoterapia	x	40	111	20	13	0	184
inne formy pomocy indywidualnej	0	0	11	0	0	0	11
indywidualne porady zawodowe na podstawie badań	x	x	x	21	4	0	25
indywidualne porady zawodowe bez badań	x	x	0	6	0	0	6
porady bez badań	53	161	312	93	40	4	663
badania przesiewowe	x	34	39	0	0	0	73

2013/2014	59	273	534	142	61	4	1073
2012/2013	37	266	485	508	201	2	1 499
2011/2012	30	187	411	691	463	0	1 782

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PPP we Wrześni

Wydane orzeczenia

Tabela 31. Rodzaje wydanych orzeczeń w latach 2012 - 2014

Rodzaj wydanego orzeczenia	Dzieci w wieku do 3- roku życia	Dzieci w wieku przed- szkolnym	Uczniowie szkoły podstawowej	Uczniowie gimnazjum	Uczniowie szkoły ponad- gimnazjalnej	Młodzież nieucząca się i niepracująca	Razem
niedosłyszących i słabo słyszących	x	3	2	0	0	x	5
niewidomych i słabo widzących	x	3	3	2	2	x	10
z niepełnosprawnością ruchową	x	5	5	1	0	x	11
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	x	3	37	18	6	x	64
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	x	2	3	0	0	x	5
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	x	3	5	2	0	x	10
z autyzmem	x	6	3	2	0	x	11
z zaburzeniami sprzężonymi	x	10	7	4	0	x	21
o potrzebie indywidualnego nauczania	x	x	45	22	18	x	85
odmowne	x	0	0	0	0	0	0
uchylające	x	0	0	0	0	0	0
o potrzebie indyw. przygotowania przedszkolnego	x	4	x	x	x	x	4
o braku potrzeby indywidualnego nauczania	x	x	1	1	0	x	2
2013/2014	x	39	111	52	26	x	228
2012/2013	x	24	100	25	26	0	175
2011/2012	x	31	108	58	17	0	214

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PPP we Wrześni

Wydane opinie w sprawach

Tabela 32. Rodzaje wydanych opinii w latach 2012 - 2014

Formy pomocy bezpośredniej	Dzieci w wieku do 3-roku życia	Dzieci w wieku przed-szkolnym	Uczniowie szkoły podstawowej	Uczniowie gimnazjum	Uczniowie szkoły ponad-gimnazjalnej	Razem
wczesnego wspomaganie rozwoju	2	20	x	x	x	22
odroczenia obowiązku szkolnego	x	37	x	x	x	37
dostosowania wymagań edukacyjnych	x	x	75	12	2	89
udzielania zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	x	x	5	7	2	14
przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy	x	x	x	21	x	21
pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej	x	x	x	6	x	6
objęcia dziecka pomocą psychologiczno – pedagogiczną w przedszkolu	1	48	x	x	x	49
objęcia dziecka pomocą psychologiczno – pedagogiczną w szkole lub placówce oświatowej	x	x	83	3	2	88
inne opinie	4	44	89	52	15	204
2013/2014	7	149	252	101	21	530
2012/2013	4	68	368	110	38	588
2011/2012	23	207	1462	346	42	2 080

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PPP we Wrześni

Zmiany ilościowe, które można zaobserwować w powyższych zestawieniach w ostatnich latach to wynik zmiany przepisów dotyczących pracy Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.

Od roku szkolnego 2012/2013, poradnia nie wydaje opinii o dostosowaniu warunków i formy na sprawdzian, egzamin gimnazjalny, egzamin maturalny, egzamin zawodowy. Poradnia wydaje natomiast opinię o specyficznych trudnościach w uczeniu się, która umożliwi przystąpienie ucznia do sprawdzianu lub egzaminu w warunkach dostosowanych do jego indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych. Wydana opinia stanowi również podstawę do dostosowania form i metod pracy z uczniem podczas zajęć lekcyjnych. Opinie wydane w latach poprzednich utrzymują moc prawną do końca

edukacji ucznia. Tym samym niepotrzebne jest kolejne diagnozowanie dziecka i ponowne wydawanie opinii.

Poradnia włączyła się w organizację bądź realizację szeregu projektów:

- Projekt *Ogólnopolski Tydzień Kariery* - dotyczy poradnictwa zawodowego dla uczniów klas III gimnazjów i maturzystów.
- Program „Wspieranie rozwoju dziecka młodszego, w tym obniżanie wieku szkolnego do lat 6” - kierowany do rodziców i nauczycieli w formie prelekcji, warsztatów oraz zajęć diagnostycznych dla dzieci.
- Projekt „*Pilotażowy program systemowego wsparcia dziecka zdolnego*” - w ramach którego przeprowadza się proces diagnostyczny u około 200 uczniów. Poradnia wyda informacje o wynikach badań dla każdego ucznia objętego programem. W przypadku wyłonionych uczniów zdolnych, będą wydane opinie wspierające ich dalszy rozwój.
- Grupa wsparcia dla rodziców dzieci autystycznych oraz zajęcia dla dzieci opracowane przez Weronikę Sheborne, które mają na celu wspomaganie rozwoju dziecka poprzez ruch, kształtowanie świadomości własnego ciała i wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa dziecka.

6.6.5. Nauczanie indywidualne w szkołach

W przypadkach gdy schorzenia nie pozwalają na realizację obowiązku szkolnego poprzez uczęszczanie na zajęcia, na wniosek rodziców, dyrektorzy szkół są zobowiązani do wdrożenia nauczania indywidualnego zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. W roku szkolnym 2013/2014 zrealizowano zajęcia w następujących szkołach:

- LO im. H. Sienkiewicza – 5 uczniów,
- ZSTiO – 4 uczniów,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa w ZSZ nr 2 – 4 uczniów,
- Szkoła Podstawowa w ZSS – 6 uczniów,
- Gimnazjum w ZSS – 6 uczniów.

Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych

W oparciu o wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w szkołach ponadgimnazjalnych organizowane są zajęcia dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Są to zajęcia wspierające proces dydaktyczny bądź zajęcia rewalidacyjne.

W Zespole Szkół Specjalnych zajęciami rewalidacyjnymi objęte są wszystkie dzieci. Zgodnie z ramowymi planami nauczania zajęcia te są realizowane w wymiarze 10 lub 12 godzin na oddział.

Na podstawie danych statystycznych zawartych w sprawozdaniu SIO na dzień 30.09.2013 r. zestawienie liczby uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych można ująć w następującej tabeli.

Tabela 33. Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Szkoła	Uczniowie z więcej niż jedną niepełnosprawnością							Uczniowie z orzeczoną jedną niepełnosprawnością						
	razem	w tym						razem	w tym					
		slabo widzących	slabo słyszających	Niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim	Niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym/znaczny	niepełnosprawnych ruchowo	z autyzmem		slabo widzących	slabo słyszających	Niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim	Niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym/znaczny	niepełnosprawnych ruchowo	z autyzmem
LO	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
ZSTiO	1	-	-	1	-	1	-	4	1	2	-	-	1	-
ZSP	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	1	1
ZSZ nr 2	-	-	-	-	-	-	-	9	-	2	7	-	-	-
ZSS/szk.p.	9	6	-	4	5	4	2	49	-	-	30	19	-	-
ZSS/gimn	8	3	1	2	6	4	1	51	-	-	35	16	-	-
ZSS/zsz	4	2	1	4	-	1	-	31	-	-	31	-	-	-
Razem	22	11	2	11	11	10	3	148	2	5	103	35	2	1

Źródło: Opracowanie na podstawie danych ze sprawozdania SIO

Dodatkową grupę (w roku szkolnym 2013/2014 – 12 osób) stanowią dzieci niepełnosprawne intelektualnie w stopniu głębokim, dla których w ZSS prowadzone są indywidualne zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze. Forma prowadzonych zajęć jest dostosowywana do potrzeb i możliwości indywidualnych każdego dziecka.

Na podstawie art. 71b ustawy o systemie oświaty „...starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, na wniosek rodziców, zapewnia mu odpowiednią formę kształcenia...”. W roku szkolnym 2013/2014 na podstawie złożonych wniosków wydano następujące skierowania dla 6 uczniów:

- Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy Nr 2 w Gnieźnie – 2 uczniów,
- Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Dzieci niesłyszących w Poznaniu – 1 dziecko,
- Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Dzieci niewidomych w Owińskach – 2 dzieci,
- Zespół Szkół Specjalnych nr 101 w Poznaniu – 1 dziecko.

Tabela 34. Stan organizacji szkół w latach 2012 - 2014

Zespół	Szkoła	2011/2012		2012/2013		2013/2014	
		liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów
	Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza	19	547	17	508	17	503
Zespół Szkół Politechnicznych im. Bohaterów Monte Cassino	Technikum nr 1	28	754	27	752	27	780
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1	3	86	3	93	3	95
	Razem	31	840	30	845	30	875
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. dr. gen. Romana Abrahama	II Liceum Ogólnokształcące	12	339	9	257	8	222
	Technikum nr 2	18	508	17	495	18	515
	Razem	30	847	26	752	26	737
Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. Powstańców Wielkopolskich	Technikum nr 3	4	100	4	102	3	69
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Rzemieślnicza nr 2	21	577	19	510	16	442
	Gimnazjum dla Dorosłych	3	85	1	34	-	-
	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	2	56	3	69	3	77
	Gimnazjum z Oddziałami Przystosowanymi do Pracy	-	-	1	40	3	73
	Razem	30	818	28	755	25	661
Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 4	8	65	8	63	8	58
	Gimnazjum Specjalne nr 3	6	71	6	65	6	59
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 3	3	34	3	31	4	35
	Zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze	-	13	-	13	-	12
	Razem	17	183	17	172	18	164
Razem	127	3 235	118	3 032	116	2 940	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Starostwa Powiatowego we Wrześni

6.7. Orzecznictwo

Tabela 35. Liczba przyjętych wniosków o wydanie orzeczenia w latach 2012 - 2014

L.p.	Typ wniosku	Liczba wniosków		
		2012	2013	2014
1.	Osoby po 16 roku życia	1 617	1 470	1 782
2.	Osoby przed 16 rokiem życia	204	223	218
	Razem	1 821	1 693	2 000

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Tabela 36. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2012 - 2014

L.p.	Typ orzeczenia	2012		2013		2014	
		Osoby po 16 roku życia	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia	Osoby przed 16 rokiem życia
1.	Określenie stopnia niepełnosprawności/ określenie niepełnosprawności	1.399	152	1.423	176	1.386	154
2.	Niezaliczenie do osób niepełnosprawnych	54	50	41	40	17	48
3.	Odmowa wydania orzeczenia	96	1	73	3	52	1
Razem		1.549	203	1.537	219	1.455	203

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Tabela 37. Podział na uzyskane stopnie niepełnosprawności osób po 16 roku życia w latach 2012 - 2014

L.p.	Stopień niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń		
		2012	2013	2014
1.	znaczny	398	339	351
2.	umiarkowany	555	618	662
3.	lekki	446	466	373
Razem		1.399	1.423	1.386

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

W roku 2012 wydano (na wniosek) 298 legitymacji osoby niepełnosprawnej, w roku 2013 takich legitymacji wydano 241, natomiast w roku 2014 liczba wydanych legitymacji wynosiła 221. Wydane legitymacje osoby niepełnosprawnej potwierdzające posiadanie orzeczenia są podstawą do korzystania z systemu ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym.

W roku 2014 wpłynęło **175** wniosków na Kartę parkingową.

Zespół w latach 2012 – 2013 finansowany był z budżetu Wojewody Wielkopolskiego oraz z budżetu Powiatu Wrzesińskiego, w roku 2014 wyłącznie z budżetu Wojewody Wielkopolskiego.

Skład orzekający Zespołu to: 14 lekarzy, psycholog, 2 pracowników socjalnych oraz 2 doradców zawodowych.

Obsługę administracyjną wykonywało 3 pracowników.

ANALIZA SWOT w zakresie wspomagania osób z niepełnosprawnościami

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. dobrze rozwinięta infrastruktura instytucjonalna, 2. wykwalifikowana kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, 3. aktywne działania organizacji społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych, 4. dostępność funduszy celowych służących aktywizowaniu osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy (Fundusz Pracy, PFRON, EFS), 5. wzrastająca liczba partnerów społecznych działających na rzecz rozwiązywania problemów rynku pracy, 6. funkcjonowanie organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych, 7. funkcjonowanie zakładów pracy chronionej, 8. funkcjonowanie placówek dla osób niepełnosprawnych: warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy.	1. niewystarczająca ilość ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, 2. niewystarczająca likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, 3. niska jakość zasobów pracy pozostających w ewidencji osób bezrobotnych, w tym osób niepełnosprawnych, 4. niska mobilność osób niepełnosprawnych, 5. bierność, bezradność postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych, 6. niedostateczna komunikacja pomiędzy niektórymi gminami, a głównym ośrodkiem, gdzie ulokowane są miejsca pracy, 7. istnienie stereotypów postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa, 8. długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. funkcjonowanie instrumentów stymulujących rozwój samozatrudnienia oraz tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych (finansowanych z PFRON, Funduszu Pracy lub EFS), 2. promowanie aktywnych postaw społecznych wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością, 3. upowszechnianie wiedzy na temat pracy osób niepełnosprawnych, 4. kreowanie pozytywnego wizerunku niepełnosprawnego pracownika oraz pracodawcy zatrudniającego osoby	1. system opieki społecznej ograniczający motywację do podejmowania legalnego zatrudnienia, 2. niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych, 3. niedostateczna wiedza wśród pracodawców w zakresie korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych, 4. niechęć pracodawców do wprowadzania zmian ułatwiających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w środowisku pracy, 5. utrzymujący się wysoki poziom „szarej

niepełnosprawne, 5. wzrost poziomu wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych, 6. prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, 7. zwiększona podaż różnorodnych form doskonalenia zawodowego, 8. programy na rzecz osób niepełnosprawnych.	strefy”, 6. wysokie koszty pracy, 7. mała ilość środków finansowych na likwidowanie barier architektonicznych oraz komunikacyjnych, 8. niska świadomość społeczna na temat wiedzy o potrzebach i możliwościach osób niepełnosprawnych.

VII. Wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapobiegania uzależnieniom i profilaktyki zdrowia

7.1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Działania Powiatu Wrzesińskiego mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie są określone w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013 – 2015 przyjętym uchwałą Rady Powiatu.

Przemoc w rodzinie, zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stanowi jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, co naraża te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność (w tym seksualną), powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym.

Często sytuacje, które mogą sprawiać wrażenie zawierających aspekty przemocy w rzeczywistości są sytuacjami konfliktowymi. Upowszechnienie stosowania Niebieskich Kart w 2012 roku spowodowało, że sytuacje konfliktowe nie są zaliczane do spraw typowo przemocowych.

W związku z przeprowadzonymi interwencjami domowymi dotyczącymi przemocy w rodzinie **Komenda Powiatowej Policji** we Wrześni objęła procedurą Niebieskiej Karty: w 2012 r. – 59 rodzin; w 2013 r. – 85 rodzin; w 2014 r. - 86 rodzin.

Tabela 38. Liczba osób stosujących przemoc w latach 2012 - 2014

	2012		2013		2014	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Osoby podejrzane o stosowanie przemocy	54	5	82	3	80	7
Osoby zatrzymane	11	0	22	0	27	0
Osoby stosujące przemoc pod wpływem alkoholu	35	0	59	1	69	4

Źródło: Komenda Powiatowa Policji we Wrześni

Ze statystyki wynika, że osobami stosującymi przemoc w większości są mężczyźni, oni są zatrzymywani w ramach interwencji. Znaczna ilość mężczyzn stosujących przemoc jest pod wpływem alkoholu.

Tabela 39. Liczba ofiar przemocy w latach 2012 - 2014

	2012	2013	2014
Kobiety	67	102	92
Mężczyźni	10	35	43
Małoletni	31	65	65
Razem	108	202	200

Źródło: Komenda Powiatowa Policji we Wrześni

Ofiarami przemocy w powiecie wrzesińskim są zazwyczaj kobiety, znaczącą ilość stanowią również małoletni. Każdego roku rośnie liczba mężczyzn będących ofiarami przemocy.

Tabela 40. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w latach 2012 - 2014

Rodzaj przemocy	2012	2013	2014
fizyczna	58	79	71
psychiczna	58	85	84
seksualna	0	0	0
ekonomiczna	0	0	0
inna	0	0	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji we Wrześni

Wśród rozpoznawanych rodzajów przemocy w powiecie wrzesińskim górują: przemoc fizyczna i przemoc psychiczna. Przy czym w przypadku przemocy psychicznej (bardziej „wyrafinowana” i mniej widoczna) w ostatnich dwóch latach obserwujemy znaczny wzrost liczby przypadków jej stosowania.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedura Niebieskiej karty wszczynana jest również przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej.

Tabela 41. Liczba Niebieskich Kart założonych przez pracowników socjalnych w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014	Razem
Kołaczkowo	1	4	7	12
Miłosław	11	14	13	38
Nekła	3	6	6	15
Pyzdry	11	5	4	20
Września	6	8	4	18
Razem	32	37	34	103

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu wrzesińskiego

Z zestawienia wynika, że najwięcej Niebieskich Kart na przestrzeni ostatnich trzech lat założyli pracownicy socjalni w gminie Miłosław. W kolejnych latach liczba Niebieskich Kart założona przez pracowników socjalnych jest na podobnym poziomie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorządy gmin obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych, które z mocy ustawy podejmują działania w stosunku do osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, ale również inicjują działania w stosunku do zewnętrznych podmiotów i instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Celem Zespołów Interdyscyplinarnych jest:

- 1) budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy,
- 2) wypracowywanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Tabela 42. Liczba prowadzonych spraw przez Zespoły Interdyscyplinarne w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014	Razem
Kołaczkowo	8	7	11	26
Miłosław	10	14	12	36
Nekla	8	30	41	79
Pyzdry	11	5	4	20
Września	43	57	55	155
Razem	80	113	123	316

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu wrzesińskiego

Zaobserwowano znaczny wzrost liczby spraw prowadzonych przez Zespoły Interdyscyplinarne w gminie Kołaczkowo i Nekla oraz spadek tej liczby w gminie Pyzdry. Ogólnie w powiecie liczba spraw co roku jest większa co wskazuje na większą liczbę rodzin dotkniętych problemem przemocy.

Przemoc w rodzinie jest jedną z przyczyn przyznawania świadczeń i objęcia pomocą społeczną rodzin przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

Tabela 43. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na przemoc w rodzinie w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014	Razem
Kołaczkowo	0	1	2	3
Miłosław	10	5	6	21
Nekla	5	4	5	14
Pyzdry	1	0	2	3
Września	29	39	45	113
Razem	45	49	60	154

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu wrzesińskiego

Liczby zawarte w tabeli pokazują, że każdego roku objętych pomocą rodzin, w których występuje przemoc jest więcej. Również nieznacznie rośnie odsetek rodzin korzystających z pomocy w stosunku do wszystkich świadczeniobiorców i wynosi on: w 2012 r. – 0,82%; w 2013 r. – 0,84%, w 2014 r. – 1,1%.

Dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie powiatu wrzesińskiego dostępne jest bezpłatne poradnictwo psychologiczne i prawne w ramach Poradnictwa Rodzinnego organizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni.

Tabela 44. Liczba osób korzystających z porady prawnej w latach 2012 – 2014

Gmina	2012	2013	2014	Razem
Kołaczkowo	70	36	31	137
Miłosław	748	690	701	2139
Nekla	421	320	329	1070
Pyzdry	72	38	102	212
Września	357	604	399	1360
Razem	1668	1688	1562	4918

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni

Najwięcej porad prawnych udzielanych jest w gminie Miłosław, a najmniej w gminie Kołaczkowo.

Tabela 45. Liczba osób korzystających z porady psychologicznej w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014	Razem
Kołaczkowo	brak dyżuru	brak dyżuru	brak dyżuru	0
Miłosław	60	26	32	118
Nekla	10	brak dyżuru	brak dyżuru	10
Pyzdry	53	26	26	105
Września	116	139	96	351
Razem	239	191	154	584

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni

Korzystanie z porad psychologa w kolejnych latach utrzymuje się na podobnym poziomie. Ze względu na zbyt małe zainteresowanie mieszkańców gminy Kołaczkowo i Nekla dyżurów psychologa w tych gminach zostały zawieszono.

Jak wynika z zestawień mieszkańcy powiatu wrzesińskiego w znacznie większym zakresie korzystają z porad prawnych niż psychologicznych.

Zakres udzielanej pomocy jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. następujące zagadnienia:

- problemy pojawiające się przy sformułowaniu pozwu o alimenty i rozwód, sprawy majątkowe,
- pomoc w radzeniu sobie z depresją i kryzysem psychicznym,
- uregulowanie kontaktów z dziećmi, informacja o przysługujących uprawnieniach i sytuacji prawnej,
- zdobycie umiejętności prawidłowego komunikowania się,
- pomoc osobom z problemami: emocjonalnymi, wychowawczymi z dziećmi, małżeńskimi, problemem alkoholowym.

Uruchomiony w 2009 r. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielińcu gmina Kołaczkowo z obsługą administracyjno - bytową świadczoną przez Centrum Pomocy Bliźniemu Monar - Markot zapewnia opiekę medyczną oraz możliwość korzystania z całodziennego wyżywienia – osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej z powodu utraty mieszkania bądź też występującej przemocy fizycznej i psychicznej.

Tabela 46. Liczba osób przebywających w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Zielińcu w latach 2012 - 2014

Gmina	2012	2013	2014	Razem
Mężczyźni	4	2	2	8
Kobiety	2	3	1	6
Dzieci	5	3	1	9
Razem	11	8	4	23

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni

Kobiety wraz z dziećmi skierowane zostały do Ośrodka w związku z przemocą psychiczną i fizyczną jakiej doświadczyły ze strony swoich życiowych partnerów. Miały

możliwość skorzystania z pomocy prawnika, psychologa oraz terapeuty rodziny). Okres przebywania w Ośrodku to 3 miesiące w uzasadnionych przypadkach jest przedłużany.

Zespół Konsultacyjny Ośrodka Interwencji Kryzysowej działający od kwietnia 2011r. – dyżuruje przez dwie godziny w każdą środę w siedzibie PCPR. W pracach „Zespołu” uczestniczą: psycholog, terapeuta systemowy rodzin i terapeuta uzależnień oraz policjant Komendy Powiatowej Policji we Wrześni.

Tabela 47. Liczba osób zgłaszających się na dyżur Zespołu Konsultacyjnego OIK w latach 2012 - 2014

	2012	2013	2014	Razem
Mężczyźni	36	29	16	81
Kobiety	69	59	28	156
Dzieci	0	7	0	7
Razem	105	95	44	244

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni

Najczęściej zgłaszane problemy to: przemoc fizyczna i psychiczna, skomplikowane relacje rodziców z dziećmi oraz nasilająca się przemoc fizyczna i psychiczna dzieci i wnuków wobec osób starszych, alkoholizm współmałżonka, narkomania członka rodziny. „Zespół” również opiniuje skierowania osób do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Zielńcu.

Większość zgłaszających się osób to kobiety - ofiary przemocy w rodzinie, choć zauważyć należy, że każdego roku liczba ta się zmniejsza. Niepokój wzbudza fakt zgłaszania się coraz większej liczby osób starszych zarówno kobiet jak i mężczyzn.

W ostatnich latach w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni realizowany był Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy „STOP PRZEMOCY” finansowany z dotacji celowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Mimo szerokiej akcji promocyjnej podejmowanej wspólnie z OPS - ami, sądem, policją, prokuraturą i mediami zainteresowanie programem było bardzo małe.

Analiza SWOT w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. dostępna całodobowo baza miejsc schronienia dla ofiar przemocy – Ośrodek Interwencji Kryzysowej, 2. powoływanie gminnych interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 3. realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy, 4. zjawisko coraz bardziej nagłaśniane przez media – edukacja, 5. dostępność instytucji pomocowych dla ofiar przemocy, 6. szybkie reagowanie na sygnały	1. zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości oraz utrwalone i podtrzymywane poprzez mity i stereotypy, 2. zjawisko nierozpoznawalne, „nie nazywane po imieniu” nawet przez same ofiary, a szczególnie przez świadków i sprawców, 3. powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę będący czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu, 4. słaba koordynacja działań poszczególnych służb, 5. brak lokalnego spójnego systemu współpracy

występowania przemocy w rodzinie, 7. znaczna ilość punktów porad prawnych i psychologicznych na terenie wszystkich gmin Powiatu, 8. zawiązywanie się grup wsparcia – samopomocy.	i przepływu informacji między podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą, 6. niedostateczna pomoc specjalistyczna dla osób dotkniętych przemocą w małych miejscowościach i na wsi (braki kadrowe, instytucjonalne), 7. brak bezpłatnej terapii rodzinnej, 8. zjawisko silnie powiązane z innymi szkodliwymi zjawiskami (uzależnienia, ubóstwo, brak pracy); może być zarówno ich skutkiem, jak i przyczyną, 9. mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się wspieraniem ofiar przemocy w rodzinie, szczególnie ich brak na terenach wiejskich, 10. ograniczone środki finansowe na szkolenia specjalistyczne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. powszechne uznanie szkodliwości zjawiska przemocy w rodzinie (oburzenie społeczne na nagłaśniane akty przemocy), 2. realizacja na poziomie powiatu oraz gmin spójnych systemów profilaktyki mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, 3. rosnący wskaźnik zaufania do instytucji udzielającej pomocy osobom pokrzywdzonym, 4. szkolenia dla kadr pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, policji, służby zdrowia, placówek oświatowych – z zakresu przeciwdziałania i reagowania na zjawisko przemocy, 5. realna współpraca samorządów terytorialnych z innymi podmiotami realizującymi zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, 6. edukacja społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	1. zjawisko powodujące duże szkody społeczne, gdyż zaburza funkcjonowanie całych rodzin, 2. sytuacja prawna i socjalno – bytowa sprawców jest przeważnie dużo lepsza niż ofiar, 3. skutki zjawiska są ponoszone przez jego ofiary i świadków latami, nawet po ustaniu przemocy, 4. długotrwałe działania od ujawnienia przemocy do trwałej zmiany w sytuacji ofiary, 5. niskie nakłady finansowe na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, 6. brak kompleksowej pomocy ofierze w rozwiązaniu problemu przemocy domowej – pomoc w ograniczonym zakresie, 7. Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej oraz osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy.

7.2. Zapobieganie uzależnieniom i profilaktyka zdrowia

Analizując problemy społeczne w powiecie wrzesińskim należy zwrócić uwagę na ogólną sytuację zdrowotną mieszkańców, która wskaże obszary, w którym mieszkańcy

wymagają wsparcia w zakresie **profilaktyki i edukacji zdrowotnej**. Ponadto, ogromnym problemem społecznym, czasem niedostrzeganym, bagatelizowanym, a dotykającym całe rodziny są **uzależnienia**. Innym, dość niepokojącym zjawiskiem, na które należy zwrócić uwagę są **problemy zdrowotne i społeczne dzieci i młodzieży**, czasem skutkujące zmianą organizacji systemu nauczania, generując tym samym koszty społeczne. Kolejnym obszarem problemów społecznych jest **potrzeba wsparcia dla osób starszych**. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym sprawia, że opieka nad osobami starszymi staje się obszarem, w którym potrzeba działań. Z drugiej strony, można zaobserwować rosnącą potrzebę aktywności osób starszych. Zatem w obszarze wsparcia osób starszych należy myśleć dwukierunkowo.

7.2.1. Analiza sytuacji zdrowotnej mieszkańców Powiatu Wrzesińskiego

Sytuacja zdrowotna mieszkańców powiatu wrzesińskiego determinowana jest przez szereg różnych czynników, m.in.: demografię, środowisko naturalne, sytuację epidemiologiczną, sytuację społeczno-ekonomiczną, rozwój infrastruktury, dostęp do opieki zdrowotnej, wielkość zaplecza związanego pomocą społeczną oraz jakość świadczonych usług medycznych.

Problemy zdrowotne jakie najczęściej dotykają mieszkańców powiatu można zaobserwować na podstawie danych statystycznych przedstawionych w poniższych tabelach. Pierwsza z nich obrazuje najczęstsze jednostki chorobowe, jakie stanowią przyczynę hospitalizacji w szpitalu powiatowym.

Tabela 48. Najczęstsze jednostki chorobowe w Szpitalu Powiatowym we Wrześni sp. z o.o.

L.p.	Jednostki chorobowe	2012	2013	2014
1	choroby zakaźne przewodu pokarmowego	156	131	190
2	nowotwory złośliwe	237	293	295
3	nowotwory	249	231	267
4	choroby układu nerwowego	400	398	448
5	choroby układu krążenia	343	376	448
6	choroby serca	220	200	116
7	niewydolność serca	217	181	186
8	choroby układu oddechowego	662	732	628
9	choroby układu trawiennego	702	613	617
10	zwyrodnienia stawów	247	274	283
11	urazy, zatrucia	731	560	408

Źródło: Dział Informacji Medycznej Szpitala Powiatowego we Wrześni Sp. z o. o.

Dane dotyczące najczęstszych jednostek chorobowych wskazują na obszary zdrowia, które powinny zostać objęte działaniami w ramach zadań jednostek samorządu w obszarze profilaktyki i edukacji zdrowotnej.

Tabela 49. Przyczyny zgonów w Powiecie Wrzesińskim w latach 2011 - 2013

Przyczyna/rok	2011	2012	2013
niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem	0,00%	0,00%	0,00%
nowotwory ogółem	28,41%	28,77%	28,04%
choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	0,00%	0,00%	0,00%
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem	2,73%	1,09%	1,66%
choroby układu nerwowego ogółem	2,41%	1,24%	1,66%
choroby układu krążenia ogółem	41,57%	43,08%	40,33%
choroby układu oddechowego ogółem	7,70%	5,13%	7,46%
choroby układu trawiennego ogółem	3,85%	3,89%	3,45%
choroby układu kostnow stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	0,32%	0,31%	0,00%
choroby układu moczowo - pęciowego	1,28%	1,40%	1,66%
niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	0,16%	0,16%	0,00%
wady rozwojowe wrodzone zniekształcenia i aberracje chromosomowe	0,32%	0,47%	0,28%
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	3,53%	7,62%	11,33%
zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	5,94%	6,69%	4,14%
pozostałe przyczyny	1,77%	0,16%	0,00%
Razem	100,00%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wśród najczęstszych przyczyn zgonów w powiecie wrzesińskim w ostatnich latach należy wymienić choroby układu krążenia i nowotwory. W tych obszarach widać konieczność działań samorządu celem promowania działań prozdrowotnych, edukacji mieszkańców i wskazywania na działania, jakie można podejmować aby obniżyć ryzyko zachorowania. Wśród chorób, które nie stanowią przyczyn zgonu, a w następstwie których powstają poważne schorzenia należy wymienić m.in. podwyższony poziom cholesterolu we krwi, cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, otyłość. Dolegliwości te w znacznym stopniu pojawiają się na skutek nieprawidłowego żywienia, braku aktywności fizycznej czy stresującego trybu życia.

Troska o własne zdrowie na co dzień, dbałość o aktywność fizyczną, umiejętność radzenia sobie ze stresem to obszary, na których szczególnie należy się skoncentrować opracowując tematykę działań z zakresu edukacji zdrowotnej.

7.2.2. Problem uzależnień w Powiecie Wrzesińskim

Bardzo istotnym problemem społecznym, który często determinuje zjawiska patologiczne i generuje problemy społeczne są uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków

i innych substancji o podobnym działaniu a także uzależnienia od hazardu i gier komputerowych. Uzależnienie jednej osoby ma niekorzystny wpływ na jego najbliższe otoczenie, często jest przyczyną chorób i problemów społecznych.

Problem uzależnień to bardzo poważne zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Do uzależnień i zachowań nałogowych zalicza się m.in.: alkoholizm, narkomanię, zaburzenia odżywiania, lekomanię, sieciologizm, pracoholizm, nikotynizm, seksologizm i hazard. Nałogi niszczą człowieka powoli, ale skutecznie. Najczęściej potrzebna jest psychoterapia, a czasami również odtruwanie organizmu i leczenie farmakologiczne. W dobie XXI wieku wyróżnia się też nietypowe nałogi, jak uzależnienie od telefonu komórkowego, uzależnienie od zakupów, uzależnienie od gier komputerowych czy adrenaliny. W obecnych czasach coraz częściej można usłyszeć o zjawisku uzależnienia od internetu, zwanego też sieciologizmem. W powiecie wrzesińskim, podobnie jak w całym kraju, najbardziej rozpowszechnionym nałogiem jest alkoholizm. Picie dużych ilości napojów wysokoprocentowych przez alkoholika jest spowodowane przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym. Mechanizm powstawania uzależnienia nie jest do końca wyjaśniony, ale ma bezpośredni związek z nadużywaniem alkoholu. Niestety, nie ma skutecznej recepty na alkoholizm. Często po wieloletniej abstynencji wszelki kontakt z trunkami wysokoprocentowymi może skutkować nawrotem problemu.

Tabela 50. Liczba osób zarejestrowanych w Poradni leczenia uzależnień i współuzależnienia w latach 2012 – 2014

L.p.	Gmina	2012	2013	2014
1	Kołaczkowo	39	37	34
2	Miłosław	58	57	57
3	Nekla	38	38	36
4	Pyzdry	13	18	22
5	Września	397	400	416
Razem		545	550	565

Źródło: Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia we Wrześni

Z powyższej tabeli wynika, że z roku na rok rośnie liczba osób podejmujących leczenie. Jednak należy zwrócić uwagę, że wiele osób uzależnionych, z różnych przyczyn, nie podejmuje leczenia. Wzrost liczby osób zarejestrowanych w Poradni może świadczyć o wzroście świadomości jak ważne jest leczenie. Jednak tendencja wzrostowa może świadczyć także o wzrastającej liczbie uzależnionych. Statystyki dotyczące uzależnień obejmują tylko osoby, które zdecydowały się na terapię. To bardzo trudny i ważny moment w życiu osoby uzależnionej i jej najbliższych. Często osoby uzależnione nie dopuszczają do siebie myśli, że są uzależnione i potrzebują pomocy. Czasem nie czują wsparcia w najbliższych, nie mają motywacji do zmiany dotychczasowego stanu rzeczy. Niepokojący jest fakt, że przybywa kobiet nadużywających alkoholu. Ponadto, w momencie kiedy zgłaszają się do Poradni są już w kiepskiej kondycji i potrzebują dłuższej terapii.

Przeciwdziałanie uzależnieniom powinno obejmować działania w różnych grupach wiekowych - od edukacji najmłodszych po programy informujące dla rodzin i najbliższych osób uzależnionych. W kontekście rozwiązywania problemów społecznych uzależnienia

stanowią ważny obszar działalności. Generują bowiem różne dolegliwości zdrowotne, sprzyjają patologiom oraz nierespektowaniu norm i wartości społecznych.

Nowym zjawiskiem, stanowiącym ogromne zagrożenie dla zdrowia i sytuacji społecznej mieszkańców stanowią substancje określone jako tzw. dopalacze. Dopalacze – czyli nowe narkotyki – to produkty o zróżnicowanym składzie, które łączy jedna wspólna cecha: zawierają substancje psychoaktywne działające na układ nerwowy człowieka w podobny sposób do dotychczas znanych narkotyków. Substancje te są zarówno produkowane przez człowieka (czyli syntetyczne), jak i pozyskiwane z roślin. Dopalacze zawierają niezwykle groźne substancje dla zdrowia i życia osoby, która je zażyje. Mimo tego, że na ich opakowaniach widnieje napis: „Produkt nie jest przeznaczony do spożycia”, właśnie z taką intencją jest sprzedawany. W grupie dopalaczy znajdują się substancje o różnym działaniu. Możemy je podzielić na trzy typy: 1) o działaniu pobudzającym, 2) o działaniu halucynogennym oraz 3) o działaniu reklamowanym jako zbliżony do marihuany. Większość dopalaczy charakteryzuje się tym, że już w niewielkich dawkach działają na ośrodkowy układ nerwowy. Dlatego bardzo łatwo można je przedawkować, co prowadzi do poważnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego, a nawet śmierci.

Z uwagi na fakt, że problem dopalaczy jest relatywnie nowy trudno o przywołanie danych statystycznych w tym zakresie. Jednak konieczne jest działanie, szereg akcji informacyjnych oraz spotkania i pogadanki z rodzicami, młodzieżą i dziećmi.

7.2.3. Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

Działalność Poradni Pedagogiczno - Psychologicznej we Wrześni dotyczy udzielania pomocy psychologicznej, pedagogicznej oraz logopedycznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Jednym z obszarów działania jest orzekanie w sprawie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, które wydaje się w sytuacji, gdy stan zdrowia znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły.

Analiza przyczyn wydawania orzeczeń wskazuje na najważniejsze problemy społeczne i zdrowotne dotyczące dzieci i młodzieży w powiecie wrzesińskim oraz może stanowić punkt wyjścia do określania planu działań samorządu w zakresie przeciwdziałania patologiom i problemom zdrowotnym – tabela 51.

Tabela 51. Przyczyny orzekania o indywidualnym nauczaniu w latach 2012 - 2014

L.p.	Przyczyna wydania orzeczenia	2011/2012	2012/2013	2013/2014
1	Ciąża, połóg	2	3	15
2	Nowotwory	6	4	12
3	Autyzm, Z. Aspergera -zaburzenia zachowania	3	2	5
4	Z. Tourette	2	0	1
5	Padaczka	2	1	3
6	Urazy w wyniku wypadków komunikacyjnych i innych	1	5	7
7	Stany po operacji układu kostnego (operacje planowane)	5	3	7
8	Choroby nerek	0	1	4

9	Pęcherzowe zapalenie skóry	1	1	0
10	Choroby układu krwionośnego	1	2	0
11	Choroby układu oddechowego	2	5	0
12	Choroby układu pokarmowego	3	1	0
13	Zaburzenia zachowania i emocji o różnej etiologii (ADHD, FAS, inne)	17	13	16
14	Zaburzenia psychiczne (lękowe, inne)	13	9	13
14	Nieppełnosprawność ruchowa z towarzyszącymi innymi zaburzeniami rozwojowymi	2	4	3
15	Rdzeniowy zanik mięśni	1	1	2
Razem		61	55	88

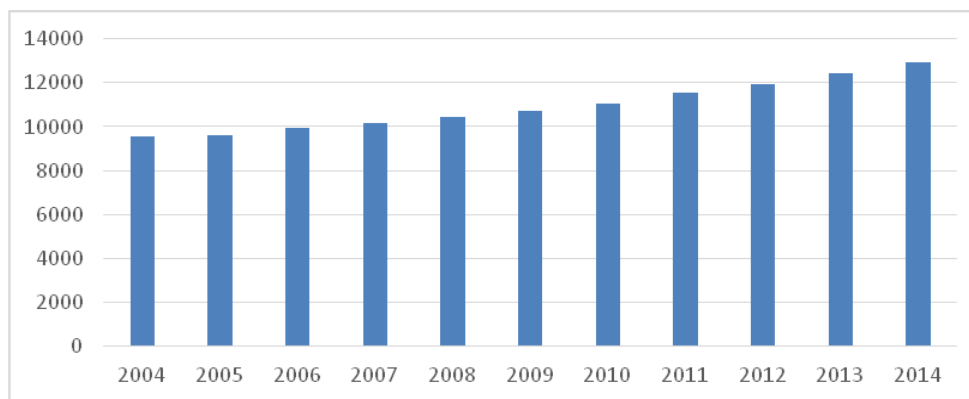
Źródło: Poradnia Pedagogiczno - Psychologiczna we Wrześni

Z powyższej tabeli wynika, że należy zwrócić uwagę na kilka aspektów związanych z problemami dzieci i młodzieży, dotyczą one zróżnicowanych obszarów i wymagają odmiennych działań. Niepokojącym zjawiskiem są cięższe nieletnich – to wskazuje na konieczność intensyfikacji działań związanych z edukacją seksualną wśród dzieci i młodzieży.

7.2.4. Pomoc dla osób w wieku poprodukcyjnym

Według danych GUS, w Powiecie Wrzesińskim przybywa osób w wieku powyżej 65 lat.

Rysunek 2. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Powiecie Wrzesińskim w latach 2004 - 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym sprawia, że potrzeby osób starszych dzielą się na dwa obszary:

- dostępność różnych form spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie wsparcia dla rodzin osób starszych wymagającym codziennej opieki.

W ramach pierwszego obszaru w ostatnich latach należy wskazać na rosnącą aktywność seniorów, większą chęć do uczestniczenia w różnych zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego, podtrzymywanie aktywności fizycznej, potrzebę obcowania z kulturą czy chęć korzystania z rozmaitych form turystyki. W tym obszarze bardzo dobrze

sprawdza się Wrzesiński Uniwersytet Trzeciego Wieku, który od kilku lat cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Ponadto, szereg różnych organizacji pozarządowych, które funkcjonują na terenie powiatu wrzesińskiego dobrze spełnia swoją rolę i realizuje zadania z zakresu aktywizacji osób starszych. Działania organizacji pozarządowych co roku mogą być wspierane z budżetu powiatu w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych.

Drugi obszar związany z osobami starszymi stanowi duże wyzwanie dla podmiotów odpowiedzialnych za opiekę społeczną. Rodziny osób starszych wymagających pomocy w codziennych czynnościach często borykają się z ogromnymi problemami i dylematami w zakresie organizacji codziennej opieki nad potrzebującymi bliskimi. Często stosowanym rozwiązaniem jest opłacanie dziennej opieki, jednak nierzadko stanowi to duże obciążenie finansowe. Tendencje, jakie można zaobserwować pokazują, że dzienny dom opieki nad osobami starszymi to jedna z priorytetowych potrzeb powiatu wrzesińskiego. Z uwagi na duże potrzeby finansowe, lokalowe i kadrowe jest to przedsięwzięcie, które wymaga współpracy wielu podmiotów odpowiedzialnych za zadania z zakresu pomocy społecznej i ochrony zdrowia oraz poszukiwania zewnętrznych źródeł współfinansowania.

7.2.5. Zapewnienie świadczenia usług medycznych na terenie powiatu wrzesińskiego

a) stacjonarna opieka medyczna

Na terenie powiatu wrzesińskiego stacjonarną opiekę zdrowotną pełni Szpital Powiatowy we Wrześni Sp. z o.o., będący Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej. Posiada certyfikat ISO 9001: 2000 opisujący system zarządzania jakością, zgodnie z którym nadrzędnym celem Szpitala Powiatowego jest ciągle doskonalenie jakości świadczeń medycznych w zakresie podstawowej, specjalistycznej, stacjonarnej i wyjazdowej opieki medycznej. W 2015 roku został zakończony projekt pn. "Podniesienie jakości opieki medycznej w regionie poprzez rozbudowę Szpitala Powiatowego we Wrześni Sp. z o.o", w efekcie którego działalność lecznicza szpitala została przeniesiona do nowo powstałego budynku, spełniającego europejskie standardy.

Nowy budynek Szpitala Powiatowego we Wrześni ma trzy kondygnacje o łącznej powierzchni 8889 m². Szpital wyposażony jest w ponad 190 łóżek oraz 23 łóżka intensywnej nadzoru. Założeniem projektu współfinansowanego ze środków WRPO była poprawa jakości świadczonych usług medycznych oraz stworzenie bardziej komfortowych warunków dla pacjentów. W rezultacie w nowym szpitalu będzie 75 sal jedno- i dwuosobowych, każda z niezależnym węzłem sanitarnym.

Zadaniem szpitala jest zapewnienie realizacji świadczeń zdrowotnych w oddziałach i poradniach. Zespół lekarzy to 86 specjalistów, pracujących na 14 oddziałach szpitalnych. Najwięcej lekarzy zatrudnionych jest na oddziale anestezjologii i intensywnej terapii – 18 osób, szpitalnym oddziale ratunkowym i izbie przyjęć – 13 osób i oddziale chorób wewnętrznych – 10 osób. Najmniej natomiast na oddziale hospicyjno-paliatywnym – 1 osoba.

Tabela 52. Zatrudnienie w Szpitalu Powiatowym we Wrześni w latach 2012 - 2014

Oddział	Liczba lekarzy			Liczba pielęgniarek		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Oddział chorób wewnętrznych z intensywnym nadzorem kardiologicznym	8	7	8	11	13	13
Oddział chirurgii ogólnej	8	6	6	14	15	12
Oddział położniczo - ginekologiczny z systemem rooming-in, i blokiem porodowym	8	8	8	24	27	26
Oddział pediatryczny	6	5	5	12	12	12
Oddział neonatologiczny z pododdziałem patologii noworodka	2	2	2	12	12	13
Oddział anestezjologii i intensywnej terapii	17	16	18	16	15	16
Szpitalny oddział ratunkowy/Izba Przyjęć	7	12	10	11	10	10
Oddział ortopedii i traumatologii narządu ruchu	7	7	8	8	8	7
Oddział hospicyjno - paliatywny	1	1	1	7	7	7
Świadczenia w trybie jednodniowego: - chirurgia urologiczna; -chirurgia dziecięca; - chirurgia naczyniowa; -chirurgia laryngologiczna; -okulistyka	1	1		1	1	3
Oddział neurologiczny	3	3	3	7	12	10
Ośrodek rehabilitacji dziennej	2	2	2			
Oddział rehabilitacji ogólnoustrojowej	2	2	2	3	4	6
Oddział rehabilitacji neurologicznej	2	2	2	3	3	3

Źródło: Dział Informacji Medycznej Szpitala Powiatowego we Wrześni

Ogólna liczba hospitalizacji w Szpitalu Powiatowym we Wrześni od kilku lat układa się na zbliżonym poziomie, z tendencją zwyżkową. Najczęściej pomoc lekarska udzielana jest w ramach funkcjonowanie Izby Przyjęć i Szpitalnego Oddziału Ratunkowego – blisko połowa hospitalizacji dotyczy właśnie tego oddziału.

Tabela 53. Liczba hospitalizacji w Szpitalu Powiatowym we Wrześni w latach 2012 – 2014

Oddział	Liczba hospitalizacji		
	2012	2013	2014
Oddział chorób wewnętrznych z intensywnym nadzorem kardiologicznym	1587	1567	1538
Oddział chirurgii ogólnej	1211	1014	850
Oddział położniczo - ginekologiczny z systemem rooming-in, i blokiem porodowym	2083	1984	2145
Oddział pediatryczny	794	770	838
Oddział neonatologiczny z pododdziałem patologii noworodka	897	761	829
Oddział anestezjologii i intensywnej terapii	136	140	137
Szpitalny oddział ratunkowy/Izba Przyjęć	7181	7836	8364
Oddział ortopedii i traumatologii narządu ruchu	807	919	928
Oddział hospicyjno - paliatywny	119	134	138

Świadczenia w trybie jednodniowego: - chirurgia urologiczna; -chirurgia dziecięca; - chirurgia naczyniowa; -chirurgia laryngologiczna; -okulistyka	0	123	165
Oddział neurologiczny	709	760	862
Ośrodek rehabilitacji dziennej	162	171	168
Oddział rehabilitacji ogólnoustrojowej	195	99	101
Oddział rehabilitacji neurologicznej		98	102
RAZEM	15881	16376	17165

Źródło: Dział Informacji Medycznej Szpitala Powiatowego we Wrześni.

b) podstawowa opieka zdrowotna i poradnie specjalistyczne

W Powiecie Wrzesińskim świadczenia Podstawowej Opieki Zdrowotnej, w ramach umowy z Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia pełni 28 ośrodków. Poniżej szczegółowy wykaz POZ na terenie powiatu wrzesińskiego.

GMINA WRZEŚNIA – 10 ośrodków:

- Przychodnia Lekarza Rodzinnego "GAL-MED",
- "AMIKA" Konsorcjum Medyczne sp. z o.o. Przychodnia Specjalistyczna, Chwalibogowo,
- "AMIKA" Konsorcjum Medyczne sp. z o.o. Przychodnia Specjalistyczna, Września,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego "MEDINET", Września,
- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego "DUO-MED",
- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego "MED-CON",
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego "LEK-MED",
- Szpital Powiatowy we Wrześni sp. z o.o.,
- Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej "NOWUM",
- Położniczy Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej "NEOVITA",

GMINA KOŁACZKOWO – 4 ośrodki:

- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego "ESKULAP",
- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego "AR-MED",
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej,
- Indywidualna Praktyka Położnej,

GMINA MIŁOŚLAW – 6 ośrodków:

- Poradnia Lekarza Rodzinnego, Orzechowo,
- "HIKOMED" s.c., Miłosław,
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Krystyna Lisiak,
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Danuta Wąsik,
- Pielęgniarka Środowiskowo-Rodzinna Barbara Karaban,
- Indywidualna Praktyka Położnej Maria Latusek,

GMINA NEKLA – 4 ośrodki:

- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego "AMICOR" s.c.,
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska,
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska,
- Indywidualna Praktyka Położnej,

GMINA PYZDRY – 2 ośrodki:

- Niepubliczny Zakład Lekarski "PRO-FAMILIA" s.c.,
- Grupowa Praktyka Pielęgniarek Środowiskowo-Rodzinnych s.c.

c) apteki

Na terenie powiatu wrzesińskiego funkcjonuje 26 aptek, w tym:

- 3 w gminie Kołaczkowo,
- 3 w gminie Miłosław,
- 2 w gminie Nekla,
- 2 w gminie Pyzdry,
- 16 w gminie Września (z czego 15 w mieście Września).

Apteki działające na terenie Wrześni pełnią całodobowe dyżury zgodnie z rocznym harmonogramem pracy aptek, ustalonym w drodze uchwały Rady Powiatu we Wrześni.

Analiza SWOT w zakresie zapobiegania uzależnieniom i profilaktyki zdrowia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. podmioty lecznicze dysponujące specjalistyczną bazą diagnostyczną i terapeutyczną, w tym m.in. nowy szpital powiatowy oraz inne podmioty świadczące usługi medyczne, 2. wdrażanie innowacyjnych technologii w medycynie (zakup aparatury i sprzętu medycznego), 3. dobrze wykształcona kadra medyczna, 4. aktywna działalność organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	1. rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne w związku ze starzeniem się społeczeństwa, 2. brak dostępności do domów opieki dla osób starszych i obłożnie chorych, 3. utrudniony dostęp do niektórych badań oraz świadczeń medycznych – m.in. rezonans magnetyczny, krioterapia, rehabilitacja, oddział dziennej chemioterapii itp., 4. niewystarczające zasoby kadrowe (m.in. z zakresu medycyny ratunkowej, paliatywnej, geriatry) oraz łóżkowe (np. opieka długoterminowa, geriatrya); emigracja specjalistycznej kadry medycznej, 5. brak koordynacji działań podmiotów realizujących promocję, edukację zdrowotną i profilaktykę chorób, 6. ograniczone nakłady na opiekę zdrowotną i zadania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, 7. brak spójnej polityki zdrowotnej, 8. długi czas oczekiwania na realizację wybranych świadczeń zdrowotnych, 9. niewystarczająca możliwość korzystania ze specjalistów w ramach NFZ, 10. nierówność w dostępie do świadczeń zdrowotnych na terenach wiejskich i miejskich.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. rosnąca świadomość mieszkańców jak ważna jest profilaktyka, zdrowy tryb życia i aktywność fizyczna, 2. różnorodność kanałów informacyjnych umożliwiające informowanie o akcjach związanych z profilaktyką zdrowotną, 3. wdrożenie unijnych standardów opieki zdrowotnej, 4. możliwość pozyskania środków zewnętrznych – krajowych i unijnych, na zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz na poprawę dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych, 5. rozszerzenie oferty świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych, 6. coraz większa liczba mediów lokalnych, upowszechnienie funkcjonowania internetu, mediów społecznościowych, 7. możliwość adaptacji starego budynku szpitala powiatowego na cele związane z realizacją zadań zdrowotnych.	1. wysokie nakłady inwestycyjne na adaptację starego budynku szpitala, 2. nasilenie się negatywnych procesów demograficznych i niekorzystnych tendencji epidemiologicznych, 3. pogarszanie się sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców, 4. brak zainteresowania ze strony społeczeństwa udziałem w akcjach profilaktycznych oraz niechęć do uczestnictwa w badaniach, 5. niewystarczające środki finansowe na inwestycje w podmiotach leczniczych, 6. rosnąca konkurencja podmiotów leczniczych starających się o środki zewnętrzne.

VIII. Aktywność społeczna mieszkańców

Ważnym elementem w całym systemie społecznym jest współpraca wszystkich środowisk lokalnych, w której szczególną rolę odgrywają organizacje pozarządowe. Kwestie współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi reguluje ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zgodnie z art. 3 ustawy działalność pożytku publicznego to działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. Do zadań tych należą m.in. działalność z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównania szans tych rodzin i osób, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, ochrona i promocja zdrowia. Realizując zadania w w/w sferach organizacje pozarządowe mogą stanowić istotny element w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Samorząd Powiatu Wrzesińskiego prowadzi szeroką współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działalności pożytku publicznego, realizując zasadę partnerstwa i partycypacji społecznej, czyli świadomego i czynnego udziału mieszkańców powiatu w rozwiązywaniu ich problemów we wszystkich istotnych dla nich sprawach. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego i środowiskami lokalnymi jest jednym z elementów efektywnego kierowania powiatem.

Na terenie powiatu funkcjonuje 265 organizacji pozarządowych (dla których organem nadzoru jest Starosta Wrzesiński – stan na dzień 31 grudnia 2014 r.: dane z Wydziału Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego we Wrześni) działających na rzecz mieszkańców. Wiele organizacji na terenie powiatu działa w obszarze pomocy społecznej, szczególnie w zakresie pomocy osobom chorym, niepełnosprawnym i seniorom, a mianowicie:

- 1) Fundacja ODRODZENI,
- 2) Fundacja Dzieci Wrzesińskich,
- 3) Stowarzyszenie Wrzesiński Klub AMAZONKI,
- 4) Miłosławskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym i Niepełnosprawnym,
- 5) Wrzesińskie Stowarzyszenie Niesłyszących,
- 6) Polski Związek Niewidomych,
- 7) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- 8) Stowarzyszenie Strzelecko – Rekreacyjne OGOŃCZYK,
- 9) Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Narządu Ruchu Ziemi Wrzesińskiej RADOŚĆ,
- 10) Stowarzyszenie Pro Bono Familiae,
- 11) Wielkopolski Związek Narządu Ruchu,
- 12) Wrzesińskie Stowarzyszenie Abstynentów JANTAR,
- 13) PCK – Zarząd Rejonowy we Wrześni,
- 14) Uczniowski Klub Sportowy DIABŁY,
- 15) Centrum Pomocy Bliźniemu Monar – Markot w Ziełńcu,
- 16) Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego w Gnieźnie, koło we Wrześni,
- 17) Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej RAZEM,

- 18) Koło Emerytów i Rencistów SOLIDARNOŚĆ Tonsil SA,
- 19) WRZOSIKI Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Dzieci i Dorosłych,
- 20) Stowarzyszenie Wspierania Rodziny RAZEM,
- 21) Stowarzyszenie Oświaty Społecznej w Pyzdrach,
- 22) Stowarzyszenie „Wielkopolscy Bieganie”,
- 23) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, koło Nekla,
- 24) Fundacja Rozwoju Gminy Pyzdry,
- 25) Towarzystwo Wykorzystania Wód Termalnych i Walorów Naturalnych Ziemi Czeszewskiej,
- 26) Stowarzyszenie „Kraąg”.

Zdecydowana większość w/w organizacji (poz. 1-20) tworzy Forum Organizacji Pozarządowych Powiatu Wrzesińskiego, którego głównym celem jest aktywizacja osób niepełnosprawnych do uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym, wymiana doświadczeń oraz współdziałanie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych.

Powiat Wrzesiński prowadzi współpracę z podmiotami sektora pozarządowego w oparciu o uchwalane corocznie przez Radę Powiatu Programy współpracy Powiatu Wrzesińskiego z organizacjami pozarządowymi. Określony w Programie zakres zadań ustalany jest po konsultacjach z organizacjami. Celem głównym Programu jest kształtowanie demokratycznego ładu w środowisku lokalnym, tworzenie atmosfery sprzyjającej budowaniu społeczeństwa obywatelskiego i wspieraniu rozwoju lokalnego, wzmacnianie organizacji pozarządowych jako współrealizatora zadań publicznych istotnych dla rozwoju powiatu.

W wyniku podejmowanej współpracy finansowej i pozafinansowej wspierana jest działalność statutowa organizacji. Finansowanie odbywa się przede wszystkim poprzez przekazywanie stowarzyszeniom dotacji po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert na wybrane zadania publiczne w trybie powierzenia lub wsparcia. Szczegółowe warunki ubiegania się o dotację przez organizacje, zasady i tryb przyznawania, rozliczania i kontroli udzielonych dotacji, regulują przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Tabela 54. Zestawienie dofinansowania z budżetu powiatu wrzesińskiego udzielonego organizacjom pozarządowym w trybie otwartego konkursu ofert w latach 2012 - 2014

Rok	2012	2013	2014
Wartość dotacji	65 500,00 zł	78 007,70 zł	74 100,00 zł
Ilość zadań	26	36	38
Ilość podmiotów	23	27	24

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Starostwa Powiatowego we Wrześni

Tabela 55. Zestawienie dotacji udzielonych z budżetu powiatu wrzesińskiego w poszczególnych obszarach współpracy z organizacjami pozarządowymi w latach 2012 - 2014

L.p.	Obszar współpracy	2012	2013	2014
1.	ochrona, profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia	4 200,00 zł	6 680,00 zł	7 100,00 zł
2.	polityka społeczna	20 000,00 zł	26 420,00 zł	24 000,00 zł

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Starostwa Powiatowego we Wrześni

Ponadto Powiat Wrzesiński korzysta z innych form dofinansowania działalności organizacji pozarządowych, w szczególności ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wydatkowanie środków PFRON w poszczególnych latach przedstawia tabela.

Tabela 56. Dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych ze środków PFRON w latach 2012 - 2014

Źródło finansowania	2012	2013	2014
PFRON	113.561,00	97.296,00	91.480,00
	18 organizacji	16 organizacji	18 organizacji

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR Września

Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, chorych i starszych korzystają z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla swoich członków.

W wielu z pozostałych obszarów współpraca przyjęła formę pozafinansowego wsparcia w postaci m.in. nieodpłatnego udostępnienia stowarzyszeniom sal lub sprzętu, organizowania spotkań informacyjnych lub konferencji, doradztwa, konsultacji czy wymianie informacji.

Analizując współpracę Powiatu Wrzesińskiego z organizacjami pozarządowymi można wysunąć wniosek, że zasięg współdziałania odbywa się w coraz szerszym zakresie. Liczba nowo powstałych stowarzyszeń stale rośnie i obejmują one swoją działalnością coraz więcej sfer zadań publicznych stając się rzeczywistym partnerem administracji publicznej w ich realizacji. Sprzyja temu postępujący rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz rosnąca świadomość społeczna obywateli, a także powstawanie nowych możliwości pozyskiwania środków finansowych. Dość często podejmowane przez stowarzyszenia inicjatywy ograniczają się tylko do kręgu członków danej organizacji. Wynika to z trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, a szczególnie dotacji poza powiatowych. Odpowiednio wspierany i wykorzystany potencjał sektora pozarządowego znacząco przyczynia się do zmniejszenia i sprawniejszego rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wrzesińskim.

IX. Planowane cele i zadania do realizacji na lata 2016 - 2020

I Obszar działania – Wsparcie rodziny i dziecka

1.Cel strategiczny – Wspierane rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej

1.1 Cel operacyjny – Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania przez rodziców naturalnych

Zadania:

- a) promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji różnych form rodzinnej pieczy,
- b) zwiększenie liczby rodzin zastępczych, w tym rodzin zawodowych,
- c) zapewnienie dziecku, pozbawionemu właściwej opieki rodzicielskiej, pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej,
- d) dostosowanie placówki opiekuńczo - wychowawczej funkcjonującej na terenie powiatu wrzesińskiego do obowiązujących standardów – od dn.01.01.2021 r. liczba dzieci w placówce opiekuńczo - wychowawczej nie może być wyższa niż 14,
- e) podnoszenie standardu opieki i wychowania w placówce opiekuńczo - wychowawczej,
- f) prowadzenie mieszkania treningowego dla wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1.2 Cel operacyjny - Wspieranie rodzin i rozwój różnych form pieczy zastępczej

Zadania:

- a) organizowanie szkoleń oraz grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- b) objęcie istniejących rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- c) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- d) współpraca z instytucjami realizującymi zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- e) finansowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- f) tworzenie i realizacja programów na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- g) podnoszenie kwalifikacji przez kadrę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych,
- h) pozyskiwanie pomocy wolontariuszy do realizacji zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.

1.3 Cel operacyjny – Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej

Zadania:

- a) wspieranie usamodzielnianych wychowanków w tworzeniu i realizacji programu usamodzielnienia,

- b) podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych,
- c) finansowanie pomocy wychowankom w procesie usamodzielnienia,
- d) wspieranie usamodzielnianych wychowanków w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

II Obszar działania – Wspomaganie osób z niepełnosprawnościami

1. Cel strategiczny – wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych

1.1 Cel operacyjny - Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania:

- a) popularyzowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- b) pomoc w rozwoju samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych,
- c) pomoc przy realizacji projektów popularyzujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych,
- d) pomoc w rozwoju wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych,
- e) tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych poprzez rozwój kompleksowego systemu rehabilitacji.

1.2 Cel operacyjny - Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin

Zadania:

- a) badanie sytuacji życiowej oraz potrzeb rodzin z osobami niepełnosprawnymi,
- b) współpraca na rzecz rozwoju różnych form wspierania rodzin z osobami niepełnosprawnymi,
- c) wspieranie inicjatyw tworzenia i rozwijania działalności grup samopomocowych dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności.

1.3 Cel operacyjny - Rozwój bazy wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych (WTZ, ŚDS)

Zadania:

- a) zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i wspomagających w środowisku zamieszkania osób niepełnosprawnych,
- b) wsparcie działań rozszerzających oferty usług socjalnych i prawnych w środowisku lokalnym, pozwalających na wzmocnienie autonomiczności osób niepełnosprawnych,
- c) prowadzenie działań na rzecz podnoszenia jakości usług dla osób niepełnosprawnych korzystających z form pomocy środowiskowej i stacjonarnej,
- d) wspieranie rozbudowy i modernizacji placówek służących osobom niepełnosprawnym.

1.4 Cel operacyjny - Wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Zadania:

- a) aktywne współuczestnictwo podmiotów działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych w kreowaniu właściwej polityki społecznej,
- b) usprawnienie systemu informacji dotyczącej ofert organizacji pozarządowych.

1.5 Cel operacyjny - Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania problemów osób niepełnosprawnych

Zadania:

- a) współpraca w organizowaniu konferencji, seminariów, kampanii, imprez integracyjnych, itp. mających na celu podnoszenie społecznej świadomości dotyczącej problematyki niepełnosprawności,
- b) współpraca w zakresie opracowania i realizacji programów edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych mających na celu podnoszenie świadomości osób niepełnosprawnych dotyczącej przysługujących im praw, a także ich potencjału oraz wkładu, jaki wnoszą w życie społeczne.

1.6 Cel operacyjny - Zapewnienie osobom niepełnosprawnym równych szans w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach

Zadania:

- a) działanie na rzecz egzekwowania prawa w zakresie edukacji osób niepełnosprawnych,
- b) przeciwdziałanie izolacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach edukacyjnych,
- c) pomoc w likwidacji barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych,
- d) zapewnienie nauki i rehabilitacji w placówkach szkolnictwa specjalnego,
- e) szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie wspomagania rozwoju uczniów niepełnosprawnych,
- f) działanie na rzecz zmiany profilu kształcenia zawodowego dla osób niepełnosprawnych.

2. Cel strategiczny – integracja społeczna i aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych mieszkańców powiatu wrzesińskiego

2.1 Cel operacyjny - Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, imprezach integracyjnych, itp.

Zadania:

- a) organizowanie imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych oraz społeczności lokalnej z różnych środowisk,

- b) promowanie i prezentacja twórczości artystycznej, kulturalnej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

2.2 Cel operacyjny - Zwiększenie kwalifikacji zawodowych poprzez realizację projektów finansowanych z EFS

Zadania:

- a) rozszerzanie możliwości podnoszenia umiejętności zawodowych przez osoby niepełnosprawne np. poprzez kursy, szkolenia, doskonalenie zawodowe i inne,
- b) rozwój infrastruktury służącej nabywaniu i rozwijaniu umiejętności zawodowych osób niepełnosprawnych,
- c) promowanie udziału w projektach EFS.

2.3 Cel operacyjny - Tworzenie warunków ograniczających zjawisko bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych

Zadania:

- a) wspomaganie zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez programy zwiększające możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu zawodowym,
- b) wspieranie działań sprzyjających rozwojowi otwartego rynku pracy przyjaznego osobom niepełnosprawnym.

2.4 Cel operacyjny - Zwalczanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Zadania:

- a) kierowanie do pracodawców informacji o prawnych uwarunkowaniach w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- b) wdrażanie usług doradczych dla pracodawców w dziedzinie: poradnictwa związanego z organizowaniem i projektowaniem stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, promowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych poprzez wyróżnienie przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne, przestrzegających ich praw i prowadzących politykę antydyskryminacyjną w zakładzie pracy.

III Obszar działania – wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapobiegania uzależnieniom i profilaktyki zdrowia

1. Cel strategiczny – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

1.1 Cel operacyjny – Poradnictwo psychologiczno- pedagogiczne

Zadania:

- a) bieżąca analiza zapotrzebowania na usługi psychologiczne i prawne w poszczególnych gminach,

- b) wspieranie działalności instytucji i organizacji wspomagających osoby dotknięte przemocą,
- c) organizowanie szkoleń w zakresie poradnictwa wśród pracowników pomocy społecznej,
- d) propagowanie w lokalnych środkach masowego przekazu informacji o dostępności i znaczeniu poradnictwa,
- e) wymiana informacji pomiędzy podmiotami udzielającymi wsparcia,
- f) wypracowanie form i metod udzielonej pomocy.

1.2 Cel operacyjny – Działania (programy) wspierające ofiary przemocy

Zadania:

- a) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- b) wspieranie rozwoju spójnego systemu współpracy i przepływu informacji między podmiotami pomagających ofiarom przemocy,
- c) wypracowanie standardów świadczonej pomocy ofiarom przemocy,
- d) wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie poprawy sytuacji ofiar przemocy,
- e) propagowanie i udział w krajowych i lokalnych kampaniach edukacyjno – informacyjnych,
- f) podnoszenie świadomości społecznej w zakresie rozpoznawania i reagowania na zjawisko przemocy,
- g) wspieranie podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy,
- h) realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych oraz psychologiczno – terapeutycznych dla sprawców przemocy,
- i) prowadzenie badań i analiz zjawiska przemocy.

1.3 Cel operacyjny – Reagowanie na sytuacje kryzysowe

Zadania:

- a) wspieranie działań na rzecz tworzenia warunków rodzinom będącym w kryzysie do wychodzenia z ich trudnej sytuacji,
- b) przeciwdziałanie marginalizacji rodzin objętych kryzysem,
- c) wspieranie inicjatyw tworzenia/podnoszenia standardu miejsc gdzie świadczone jest wsparcie osobom będącym w kryzysie,
- d) współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy dla rodzin będących w trudnej sytuacji,
- e) wspieranie rozwoju spójnego systemu współpracy i przepływu informacji między podmiotami pracującymi z rodzinami w kryzysowe.

2. Cel strategiczny – Zapobieganie uzależnieniom, profilaktyka i ochrona zdrowia

2.1 Cel operacyjny – Rozpoznawanie i przeciwdziałanie uzależnieniom

Zadania:

- a) prowadzenie profilaktyki działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- b) informowanie na łamach prasy lokalnej o problematyce uzależnienia,
- c) przeprowadzanie szkoleń w celu zwiększenia efektywności w prowadzeniu działań na rzecz walki z uzależnieniami,
- d) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych,
- e) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnienia,
- f) udzielenie wsparcia rzeczowego osobom z rodzin z problemami uzależnień,
- g) prowadzenie działalności profilaktycznej i opiekuńczo - wychowawczej,
- h) prowadzenie grup wsparcia,
- i) organizowanie wypoczynku połączonego z elementami terapii dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień,
- j) przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się dopalaczy poprzez organizację akcji typu „Razem przeciwko dopalaczom”.

2.2 Cel operacyjny – Profilaktyka i edukacja zdrowotna

Zadania:

- a) organizacja imprez plenerowych propagujących zdrowy styl życia i aktywność fizyczną,
- b) realizacja programów profilaktycznych,
- c) cykliczne akcje pn. „Biała sobota”,
- d) promowanie i organizowanie akcji krwiodawstwa,
- e) bezpłatne badania specjalistyczne – mammografie, wykrywanie wad postawy u dzieci itp.,
- f) akcje informacyjne na temat możliwości badań bezpłatnych realizowanych przez NFZ,
- g) publikacje z tematyki zdrowotnej w Biuletynach Informacyjnych i stronach internetowych.

2.3 Cel operacyjny – Działania na rzecz osób starszych

Zadania:

- a) rozwój sprawności intelektualnej i fizycznej osób starszych,
- b) działalność Uniwersytetu III Wieku,
- c) spotkania i wyjazdy integracyjne dla seniorów,

- d) utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych,
- e) organizacja wolontariatu na rzecz samotnych osób starszych – czytanie książek, spotkania, rozmowy.

2.4 Cel operacyjny – Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

Zadania:

- a) publikacje i artykuły w biuletynach informacyjnych o tematyce związanej ze zdrowiem psychicznym,
- b) wykłady i spotkania na temat możliwości walki ze stresem i radzenie sobie w trudnych sytuacjach.

IV Obszar działania - Aktywność społeczna mieszkańców

1. Cel strategiczny - wspieranie aktywności społecznej mieszkańców

1.1 Cel operacyjny – Wspieranie inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe

Zadania:

- a) szkolenie w zakresie finansów i spraw kadrowych,
- b) rozszerzanie zakresu powierzanych zadań,
- c) wsparcie lokalowe – rozwój infrastruktury społecznej,
- d) pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

1.2 Cel operacyjny – Promowanie aktywności społeczności lokalnej

Zadania:

- a) promocja działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe (gazety, radio, udział władz w spotkaniach),
- b) aktywizacja młodego pokolenia (wolontariat, PCK, akcje charytatywne, koncerty, zbiórki publiczne, wspieranie liderów),
- c) pogłębianie identyfikacji mieszkańców z problemami lokalnymi.

X. Realizatorzy oraz ramy finansowe zadań określonych w Strategii

Ważnym elementem każdego programu strategicznego jest ujęcie poszczególnych jego zadań w ramy czasowe i finansowe, umożliwiające umocowanie zapisów programu w kontekście długofalowej polityki społecznej.

Głównym realizatorem zadań przyjętych w strategii jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące w strukturze samorządu powiatowego. Podmioty wspierające te zadania, w szczególności ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe, PUP, policja, sąd współdziałają i uczestniczą w przypisanym im zakresie działań. Istotną rolę w realizacji zadań odgrywają w coraz większym zakresie organizacje pozarządowe.

Ramy finansowe umożliwiające realizację zadań przyjętych w Strategii w zasadniczym zakresie określają corocznie uchwalane przez Radę Powiatu we Wrześni budżety podmiotów je realizujących. Środki budżetowe samorządów lokalnych wspierają inne źródła finansowania przekazywane powiatowi w formie funduszy celowych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy. Istotnym źródłem wspomagającym realizację zadań są środki pozyskiwane w ramach programów celowych Wojewody i Samorządu Wojewódzkiego, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz środki z funduszy europejskich.

XI. Monitoring realizacji zadań Strategii

Monitoring zapisów Strategii polegać będzie na systematycznej analizie i ocenie realizowanych zadań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawiać się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też pojawienie się lub nasilenie problemów społecznych.

Monitorowanie pozwala z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników przyjętych zadań, jak i na wprowadzenie ewentualnych korekt w tych zadaniach. Monitoring to proces ciągły, trwający przez cały okres wdrażania Strategii. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z przyjętymi założeniami i wytyczonymi celami.

W celu ułatwienia oceny realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrzesińskim na lata 2016 – 2020 przyjęto zestaw obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji Strategii:

- ilość osób korzystających z usług i biorących udział w realizowanych zadaniach,
- podniesienie jakości usług,
- liczba wspartych instytucji i organizacji,
- liczba przeprowadzonych szkoleń,
- liczba osób biorących udział w szkoleniach,
- podniesienie kwalifikacji kadry realizującej zadania,
- ilość spotkań,
- liczba zrealizowanych programów,
- ilość uczestników programów,
- liczba wspartych inicjatyw w ramach realizowanych zadań,
- ilość informacji przekazanych do prasy lokalnej i radia,
- liczba miejsc gdzie osiągnięto standardy,
- podniesienie jakości standardów,
- liczba zrealizowanych kampanii, akcji promocyjnych.

Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, potrzeby i oczekiwania społeczne, a także treści nadrzędnych dokumentów strategicznych dotyczące źródeł dofinansowań zewnętrznych mogą spowodować konieczność zmian zapisów strategii w okresie jej obowiązywania. Poza obserwowanymi zmianami i trendami społeczno – gospodarczymi na kierunek i zakres dokonywanych aktualizacji mogą wpływać również opinie środowiska lokalnego.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie corocznie przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni w formie sprawozdania przedkładanego Zarządowi Powiatu we Wrześni.

XII. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Powiatu Wrzeńskiego na tle Polski.....	7
Mapa 1. Podział terenu powiatu wrzeńskiego na gminy.....	7
Rysunek 2. Pomoc dla osób w wieku poprodukcyjnym.....	58

XIII. Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności Powiatu Wrzeńskiego na tle województwa wielkopolskiego i Polski (stan na rok 2013).....	8
Tabela 2. Liczba ludności i gęstość zaludnienia według gmin powiatu wrzeńskiego (stan na rok 2013).....	9
Tabela 3. Liczba ludności w podziale na płeć w Powiecie Wrzeńskim w latach 2009 – 2013.....	9
Tabela 4. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną według przyczyn, o których mowa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.....	12
Tabela 5. Ilość kadry ośrodków pomocy społecznej.....	13
Tabela 6. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wrzeńskiego w latach 2012 – 2014.....	16
Tabela 7. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wrzeńskiego w latach 2012 – 2014.....	16
Tabela 8. Wysokość świadczeń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka w latach 2012 – 2014.....	17
Tabela 9. Wysokość dochodów z tytułu odpłatności gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014.....	17
Tabela 10. Liczba dzieci z terenu powiatu wrzeńskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012 – 2014 (według stanu na 31 grudnia każdego roku).....	18
Tabela 11. Wysokość dochodów z tytułu odpłatności gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014.....	19
Tabela 12. Usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012 – 2014.....	20
Tabela 13. Rodzaje pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom i wysokość wydatków na poszczególne rodzaje pomocy w latach 2012 – 2014	21
Tabela 14. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2012 – 2014.....	25
Tabela 15. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym w latach 2012 – 2014.....	26
Tabela 16. Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2012 – 2014.....	27
Tabela 17. Turnusy rehabilitacyjne osób dorosłych i dzieci w latach 2012 – 2014.....	28
Tabela 18. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych zrzeszonych w organizacjach pozarządowych w latach 2012 – 2014.....	28
Tabela 19. Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2012 – 2014.....	29
Tabela 20. Udzielanie osobom niepełnosprawnym dotacji na podjęcie działalności gospodarczej w latach 2012 – 2014.....	29
Tabela 21. Dokonywanie zwrotu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy (finansowanie staży) w latach 2012 – 2014.....	29
Tabela 22. Zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych poszukujących	

pracy w latach 2012 – 2014.....	30
Tabela 23. Klasyfikacja uczestników ŚDS Gozdowo w latach 2012 – 2014...	31
Tabela 24. Klasyfikacja uczestników ŚDS Pietrzyków w latach 2012 – 2014	32
Tabela 25. Liczba niepełnosprawnych w latach 2012 – 2014.....	34
Tabela 26. Osoby włączone i wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych. Podjęcie pracy, aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu w latach 2012 – 2014.....	35
Tabela 27. Dane o uczniach – podział ze względu na stopień niepełnosprawności.....	36
Tabela 28. Rodzaje diagnoz zrealizowanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną we Wrześni w latach 2012 – 2014.....	38
Tabela 29. Formy pracy z nauczycielami i rodzicami w latach 2012 – 2014...	39
Tabela 30. Formy pracy z dziećmi w latach 2012 – 2014.....	39
Tabela 31. Rodzaje wydanych orzeczeń w latach 2012 – 2014.....	40
Tabela 32. Rodzaje wydanych opinii w latach 2012 - 2014.....	41
Tabela 33. Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych.....	43
Tabela 34. Stan organizacji szkół w latach 2012 – 2014.....	44
Tabela 35. Liczba przyjętych wniosków o wydanie orzeczenia w latach 2012 – 2014.....	44
Tabela 36. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2012 – 2014.....	45
Tabela 37. Podział na uzyskane stopnie niepełnosprawności osób po 16 roku życia w latach 2012 – 2014.....	45
Tabela 38. Liczba osób stosujących przemoc w latach 2012 – 2014.....	48
Tabela 39. Liczba ofiar przemocy w latach 2012 – 2014.....	48
Tabela 40. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w latach 2012 – 2014.....	49
Tabela 41. Liczba Niebieskich Kart założonych przez pracowników socjalnych w latach 2012 – 2014.....	49
Tabela 42. Liczba prowadzonych spraw przez Zespoły Interdyscyplinarne w latach 2012 – 2014.....	50
Tabela 43. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na przemoc w rodzinie w latach 2012 -2014.....	50
Tabela 44. Liczba osób korzystających z porady prawnej w latach 2012 – 2014.....	50
Tabela 45. Liczba osób korzystających z porady psychologicznej w latach 2012 – 2014.....	51
Tabela 46. Liczba osób przebywających w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Zielińcu w latach 2012 – 2014.....	51
Tabela 47. Liczba osób zgłaszających się na dyżur Zespołu Konsultacyjnego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w latach 2012 – 2014.....	52
Tabela 48. Najczęstsze jednostki chorobowe w Szpitalu Powiatowym we Wrześni Sp. z o.o.	54
Tabela 49. Przyczyny zgonów w Powiecie Wrzesińskim w latach 2011 – 2013.....	55
Tabela 50. Liczba osób zarejestrowanych w poradni leczenia uzależnień i współuzależnień w latach 2012 – 2014.....	56
Tabela 51. Przyczyny orzekania o indywidualnym nauczaniu w latach 2012 – 2014.....	57
Tabela 52. Zatrudnienie w Szpitalu Powiatowym we Wrześni w latach 2012 – 2014.....	60

Tabela 53. Liczba hospitalizacji w Szpitalu Powiatowym we Wrześni w latach 2012 – 2014.....	60
Tabela 54. Zestawienie dofinansowania z budżetu powiatu wrzesińskiego udzielonego organizacjom pozarządowym w trybie otwartego konkursu ofert w latach 2012 – 2014.....	65
Tabela 55. Zestawienie dotacji udzielonych z budżetu powiatu wrzesińskiego w poszczególnych obszarach współpracy z organizacjami pozarządowymi w latach 2012 – 2014.....	66
Tabela 56. Dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych ze środków PFRON w latach 2012 – 2014.....	66
XIV. Spis wykresów	
Wykres 1. Przyrost naturalny w powiecie wrzesińskim w latach 2009 – 2013	10